

LANDSKAPSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Ändring av ellagen för landskapet Åland

1997-98

nr 24

FÖRSLAG

Aktörerna på den åländska elmarknaden har på frivillig väg vidtagit åtgärder för öppnandet av elmarknaden i landskapet. Landskapsstyrelsen föreslår nu att ellagen för landskapet Åland ändras för att säkerställa att förutsättningarna för en trygg, säker, miljöanpassad och ekonomisk elförsörjning fortsättningsvis upprätthålls i landskapet även på en elmarknad som är öppen för konkurrens.

Landskapsstyrelsen föreslår att det i ellagen införs bestämmelser om att alla som uppfyller de tekniska krav som ställs skall kunna ansluta sig till distributionsnäten, s.k. reglerat nättillträde. Samtidigt införs bestämmelser om elnätstillstånd, som ersätter det nu gällande elverkstillståndet.

Genom förslaget får alla elförbrukare möjlighet att, med vissa tekniska begränsningar, själva välja sin elleverantör.

Det föreslås också att en stamnätsinnehavare i landskapet skall åläggas systemansvar, vilket även skall omfatta balansansvar för hela landskapet.

Även bestämmelser om särredovisning av produktion och distribution föreslås bli införda, liksom bestämmelser om att bokföringen skall hållas tillgänglig för granskning.

Samtidigt som de nya bestämmelserna införs föreslår landskapsstyrelsen att de nu gällande bestämmelserna om elförsörjningsplan och elförsörjningsdelegation upphävs.

Genom lagändringarna genomförs samtidigt Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Bakgrund

1.1. Ellagen för landskapet Åland

De bestämmelser som reglerar elmarknaden i landskapet finns i ellagen för landskapet Åland (38/82). I lagen finns bland annat bestämmelser om produktion, överföring, distribution samt om användning av elektricitet.

För att driva elverk krävs i dag tillstånd av landskapsstyrelsen, s.k. elverkstillstånd. Tillstånd beviljas om sökanden uppfyller särskilda i lagen angivna krav. Ett krav är att verksamheten skall överensstämma med av landskapsstyrelsen fastställda allmänna mål för elförsörjningen.

De allmänna målen för elförsörjningen fastställs i den elförsörjningsplan som årligen antas av landskapsstyrelsen. Planen skall omfatta från landskapets synpunkt betydelsefull produktion, anskaffning och överföring av elektricitet.

För att biträda landskapsstyrelsen vid handläggningen av ärenden som ansluter sig till landskapets elförsörjning tillsätter landskapsstyrelsen, för en mandattid som motsvarar landskapsstyrelsens mandatperiod, en elförsörjningsdelegation. Delegationens uppgifter är att lägga fram förslag till den årliga elförsörjningsplanen, ta initiativ och göra framställningar i anslutning till elförsörjningen samt avge utlåtanden om andra ärenden inom sitt verksamhetsområde samt i övrigt bistå landskapsstyrelsen inom delegationens verksamhetsområde.

För att bygga kraftverk krävs utöver elverkstillstånd även byggnadstillstånd. Byggnadstillstånd, som meddelas av landskapsstyrelsen, krävs också för byggande av elöverföringsanläggningar och distributionsanläggningar på över 1.000 volt. Det finns dock vissa i detalj angivna undantag till bestämmelsen om byggnadstillstånd. I de fall byggnadstillstånd inte krävs skall en anmälan göras till landskapsstyrelsen. I likhet med elverkstillstånd skall byggnadstillstånd meddelas om i lagen särskilt angivna krav är uppfyllda.

När det gäller byggande av elöverförings- och distributionsanläggningar krävs stads- eller kommunfullmäktiges samtycke om anläggningen skall byggas inom ett område där stads- eller byggnadsplan fastställts eller om det beslutats att sådan plan skall göras upp.

Att elanläggningar är säkra och inte medför fara för liv, hälsa eller egendom övervakas av landskapsstyrelsen.

Ellagen ändrades senast år 1998, då besiktningsverksamheten i fråga om elanläggningar i landskapet öppnades för konkurrens. Det krävs nu att ytterligare ändringar görs för att säkerställa öppnandet av landskapets elmarknad.

1.2. Elmarknaden i landskapet

Elmarknaden består av producenter, leverantörer/distributörer samt förbrukare.

På produktionssidan finns i dag Ålands Kraftverk AB, Ålands Vindenergi Andelslag, Ålands Vindkraft AB samt Ålands Skogsägarförbund. Landskapet har varit ägare till ett vindkraftverk på Sottunga, men detta har under år 1998 sålts till Ålands Vindenergi Andelslag.

Ålands Kraftverk AB, som ägs av Mariehamns stad, landskapet, Ålands Elandelslag, Ålands landsortskommuner och Ålands Producentförbund, producerar ca 90 GWh i sina dieselkraftverksanläggningar.

Vindkraftverken i landskapet har en sammanlagd produktion på ca 2,3 GWh. År 1997 utgjorde vindkraften 1 procent av den totala elanskaffningen i landskapet. Denna andel beräknas öka till 3,6 procent under år 1998.

Eftersom förbrukningen av el i landskapet uppgår till ca. 220 GWh räcker inte den el som produceras i landskapet till för att täcka de behov som finns. En stor del av den el som förbrukas importeras därför från Sverige. En viss del köps också in från riket. Överföringen från Sverige sker genom en 70 kV-ledning med en ordinarie effekt om 31,5 MW. Från riket sker överföringen genom en 45 kV-ledning vars ordinarie effekt kan uppgå till 13 MW, men för närvarande abonneras på 1 MW. Uppstår något tekniskt problem finns dock en reserveffekt om ca. 13 MW tillgänglig. När det gäller importen av el från Sverige och inköpen från riket råder ingen konkurrens utan Åland Kraftverk AB är ensam elimportör respektive inköpare.

Överföringsledningarna till Sverige och riket ägs av Kraftnät Åland AB, som även innehar stamnätet på Åland. Kraftnät Åland AB är för närvarande ett dotterbolag till Ålands Kraftverk AB. En riktad nyemission till moderbolagets ägare är dock planerad under år 1998. Genom nyemissionen beräknas koncernförhållandet att komma att upplösas.

Kraftnät Åland AB har under år 1997 inlett arbetet med att bygga en ny överföringsledning mellan Sverige och Åland, vilken kommer att ha en kapacitet på ca 80 MW. Den nya ledningen beräknas kunna tas i drift under sommaren år 2000. Genom den nya ledningen tillgodoses behovet av överföringskapacitet för en period om minst 20 år framåt.

I landskapet finns två eldistributörer, Ålands Elandelslag och Mariehamns stads elverk, vilka sköter leveransen av producerad och importerad el via egna distributionsnät till slutförbrukarna. Till dessa distributörer säljs också producerad vindkraft. Producerad vindkraft säljs även i viss omfattning genom frivilliga avtal över stamnätet och distributionsnät direkt till slutkonsumenter.

Kraftnät Åland AB har, genom att erbjuda elöverföring och andra nättjänster enligt en enhetlig tariff, skapat en marknadsplats för handel med el som betjänar alla parter inom elhandeln i landskapet på lika och skäliga villkor. Marknadsplatsen är stamnätet på Åland, till vilket el kan matas in eller tas ut till en enhetlig avgift oavsett var inom landskapet detta sker.

I slutet av år 1997 offentliggjordes nättarifferna för överföringstjänster på distributions-

nätsnivå av Ålands Elandelslag. Det nämnda distributionsbolaget har också på frivillig väg öppnat sina distributionsnät för berättigade kunder. Berättigade kunder är i detta fall de som har en timmätare installerad.

Som framgår ovan har vissa aktörer på den åländska elmarknaden, Ålands Elandelslag och Kraftnät Åland AB, på frivillig väg vidtagit åtgärder för öppnandet av elmarknaden i landskapet. För att säkerställa att förutsättningarna för en trygg, säker, miljöanpassad och ekonomisk elförsörjning fortsättningsvis upprätthålls i landskapet även i en konkurrens-situation krävs att vissa lagstiftningsåtgärder vidtas. Lagstiftningsåtgärder krävs också för att Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el skall kunna genomföras i landskapet.

1.3. Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el.

Inom Europeiska Unionen har man under många år arbetat med att skapa en inre elmarknad. De viktigaste målen har varit att uppnå en bättre integration av de nationella elmarknaderna för att förbättra försörjningstryggheten, sänka kostnaderna och öka konkurrenskraften. En marknad utan inre gränser som omfattar hela gemenskapen ger en flexiblere och mer varierad energiförsörjning, vilket bidrar till en högre grad av försörjningstrygghet för gemenskapen som helhet. Ökad konkurrens inom energisektorn leder också till en effektivare energiindustri inom EU och därmed bättre konkurrenskraft. En uppdelning av energimarknaderna i isolerade områden anses skada den europeiska industrins konkurrenskraft på världsmarknaden.

Arbetet med en inre elmarknad har skett stegvis och resultatet har så här långt resulterat i Europaparlamentets och rådets direktiv 96/92/EG av den 19 december 1996 om gemensamma regler för den inre marknaden för el, nedan benämnt elmarknadsdirektivet. Det stegvisa öppnandet av den inre marknaden är inte avslutat i och med antagandet av det nämnda direktivet. Kommissionen har som uppgift att utvärdera direktivet och på basis av denna utvärdering överväga nya förslag för öppnande av marknaden.

Elmarknadsdirektivet innehåller bestämmelser om elproduktion, distribution/överföring, konsumtion och nättillträde. Direktivet innehåller också bestämmelser om särredovisning för verksamhetsgrenarna produktion, överföring och distribution samt om insyn och öppenhet i bokföringen hos elföretag.

I fråga om ny elproduktion kan medlemsstaterna välja mellan två alternativa förfaranden, tillståndsförfarandet eller anbudsförfarandet. Tillståndsförfarandet innebär att den som uppfyller av medlemsstaterna ställda krav skall ha rätt att bygga och driva elproduktionsanläggningar. Om anbudsförfarandet, vilket medger central planering, tillämpas skall ett centralt organ uppskatta behovet av ny kapacitet och den behövliga kapaciteten skall sedan fördelas genom ett anbudsförfarande. En oberoende myndighet skall organisera och fatta beslut om anbudet. Ett gemensamt krav för de båda alternativen är att förfarandet skall grunda sig på objektiva, öppna och icke-diskriminerande kriterier.

När det gäller överföring och distribution skall medlemsstaterna utse, alternativt kräva att företag som äger egna överförings- och distributionssystem utser, en systemansvarig med ansvar för driften, för underhåll samt för utveckling av överförings- och distributionssystemen inom ett visst område. Den systemansvariga för överföringssystemet skall ha ansvaret för produktionsanläggningarnas inmatningsordning inom sitt område. Även när det gäller inmatningsordningen ställs krav på objektiva, öppna och icke-diskriminerande kriterier. Direktivet medger dock att förnybara energikällor och inhemska energikällor till viss del behandlas gynnsamt. Den systemansvariga kan förpliktas att, då inmatningsordningen mellan produktionsanläggningar avgörs, prioritera anläggningar som använder förnybara energikällor eller avfall eller som producerar el i anläggningar för kombinerad el- och värmeproduktion. Sådan prioritet kan också, av försörjningstrygghetsskäl, ges åt elektricitet som produceras med inhemskt bränsle. I detta fall har taket satts till högst 15 procent av den totala mängd primärenergi som behövs för att producera den el som konsumeras i medlemsstaten.

Enligt elmarknadsdirektivet skall elmarknaden öppnas gradvis för elförbrukarna. Öppningen skall ske under en period av sex år, med början i februari år 1999. Vid det första steget skall öppningen motsvara i genomsnitt minst 25,37 procent av gemenskapens elmarknad, beräknat på grundval av ett gemensamt europeiskt genomsnitt (40 GWh) vilket är obligatoriskt för alla medlemsstater, och i det andra steget, som skall tas i februari år 2000, 28 procent. Vid det tredje och sista steget, som skall tas i februari år 2003, skall den öppna marknaden motsvara i genomsnitt 33 procent av gemenskapens elmarknad. Inom den gemensamma procentsatsen tillåts medlemsstaterna själva att definiera vilka kunder som är kvalificerade att delta i öppnandet av elmarknaden. Två kategorier inkluderas dock automatiskt, slutförbrukare med en konsumtion på över 100 GWh och distributörer för den mängd el som konsumeras av dem bland deras kunder som har angivits som berättigade inom distributörens distributionssystem. Distributionsnätinnehavarna i landskapet kommer upp i en förbrukning av ovan angiven mängd, vilket inte de enskilda slutkunderna gör.

Av stor betydelse vid öppnandet av elmarknaden är direktivets bestämmelser om nättillträde. Alla producenter och berättigade kunder har rätt att ansluta sig till elnäten på objektiva och icke-diskriminerande villkor. I direktivet har medlemsstaterna givits tre alternativa förfaranden för att tillgodose detta krav, förhandlat tillträde, reglerat tillträde och ett system med ensamköpare.

Förhandlat tillträde innebär att elproducenter och elkonsumenter avtalar direkt med varandra angående leverans av elektricitet, medan förhandlingarna om nättillträde görs med nätoperatören i fråga om transporttariffer och andra villkor. Systemoperatörerna skall offentliggöra riktpriiser för användningen av överförings- och distributionssystemet.

Systemet med reglerat nättillträde, vilket har valts i riket och i Sverige, innebär att elproducenter och elkonsumenter avtalar direkt med varandra angående leverans av elektricitet och de berättigade kunderna har rätt till nättillträde på basis av offentliggjorda tariffer.

Enligt ensamköparsystemet slutligen skall medlemsstaten utse en juridisk person att

vara ensamköpare inom det område som täcks av den systemansvarige.

I elmarknadsdirektivet ges också elproducenter och elleverantörer rätt att försörja sina egna anläggningar, dotterbolag och berättigade kunder genom direktlinjer. Medlemsstaterna skall fastställa objektiva och icke-diskriminerande kriterier för beviljande av tillstånd för konstruktion av direktlinjer.

I vissa fall kan det vara nödvändigt att införa allmännyttiga tjänster inom elsektorn, vilka den fria konkurrensen på egen hand inte nödvändigtvis kan garantera. Varje medlemsstat har därför givits rätt att själv fastställa skyldigheter i fråga om allmännyttiga tjänster. Skyldigheterna, som skall vara objektiva, öppna, icke-diskriminerande, kontrollerbara och offentliga, skall definieras av medlemsstaterna. Skyldigheterna måste falla inom en av följande kategorier, försörjningstrygghet, regelbundenhet, miljöskydd samt kvalitet och pris på leveranser. Skyldigheterna skall anmälas till kommissionen för kontroll av att de uppfyller gemenskapens bestämmelser. Vid införande av allmännyttiga tjänster skall artikel 90 i Romfördraget beaktas. Enligt denna artikel skall företag som anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse vara underkastade reglerna i fördraget, särskilt konkurrensreglerna, i den mån tillämpningen av dessa regler inte hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs.

Enligt elmarknadsdirektivets bestämmelser om särredovisning skall den övervakande myndigheten ha tillgång till den bokföring hos företag för produktion, överföring eller distribution som myndigheten behöver för att kunna utföra sina kontroller. För elföretagens del anges att dessa skall upprätta, låta revidera och offentliggöra sina årsredovisningar i enlighet med bestämmelserna i nationella författningar. Enligt bestämmelsen skall företag som inte är skyldiga att offentliggöra sin årsredovisning behålla en kopia av den allmänt tillgänglig på sitt huvudkontor.

Integrerade elföretag skall särredovisa verksamhetsgrenarna produktion, överföring och distribution och, där så är lämpligt upprätta en samlad redovisning för annan verksamhet utanför elsektorn, så som de skulle behöva göra om verksamheten i fråga bedrevs i separata företag. Med integrerade företag avses företag som bedriver verksamhet inom mer än ett av verksamhetsområdena produktion, överföring och distribution av el eller som utöver elverksamhet bedriver annan verksamhet utanför elsektorn. En balansräkning och en resultaträkning för varje verksamhet skall inkluderas i noter till redovisningarna. I sådana noter skall elföretagen också ange de regler för fördelningen av tillgångar och skulder samt utgifter och inkomster som de tillämpar vid upprättandet av den tidigare nämnda särredovisningen.

De lagstiftningsåtgärder som direktivet förutsätter skall vara genomförda i medlemsstaterna senast den 19 februari 1999.

1.4. Elmarknaderna i riket och i Sverige

I riket är elsektorn avreglerad sedan den 1 juni 1995 och i Sverige sedan den 1 januari 1996. De båda ländernas regelverk uppvisar stora likheter, framförallt vad gäller de

grundläggande principerna.

I såväl Sverige som i riket bedrivs elnätverksamheten separat från elförsäljningen.

Alla konsumenter i de båda länderna är berättigade kunder i teorin. I praktiken är det dock ännu inte lönsamt för små konsumenter att byta elleverantör, eftersom den mätutrustning som krävs för att detta skall vara möjligt än så länge är relativt kostsam. Detta problem har man i Sverige försökt lösa genom att sätta ett tak för hur mycket elförbrukarna får debiteras för mätutrustningen med tillhörande insamlingsutrustning samt installation och mätning. Taket är i dag 2.500 SEK.

I Sverige liksom i riket har man under en tid arbetat med frågan om man skall införa ett system med typförbrukarkurvor. Systemet kommer från Norge, där man tillämpat det sedan 1 januari 1995. I riket har man kommit ett steg längre än i Sverige genom riksdagens godkännande av regeringens förslag till ändring av den finska elmarknadslagen (FFS 386/1995), RP 227/1997 rd. Den 24 mars 1998 antogs lagändringarna, vilket bl.a. innebär att systemet med typförbrukarkurvor kommer att införas stegvis i riket på det sätt som föreskrivs i förordning, dock senast den 1 november 1998.

När det gäller anläggande av ny produktionskapacitet tillämpar båda länderna det ovan under punkt 1.2. beskrivna tillståndsförfarandet och i frågan om rätten att ansluta sig till elnäten tillämpas systemet med reglerat nättillträde.

I Sverige har Affärsverket svenska kraftnät utsetts till systemansvarig. I riket delade tidigare två bolag på systemansvaret, IVO Voimansiirto Oy och Teollisuuden Voima Oy. I september 1997 beslutade dock elmarknadscentralen att det nya stamnätsbolaget Finska Stamnät Ab ensamt skall ha systemansvaret.

Den nordiska elmarknaden är sedan år 1996 integrerad genom den svensk-norska elbörsen Nord Pool ASA. Finland kommer att gå med i samarbetet under 1998, men redan i dag handlar finska aktörer på den gemensamma nordiska elmarknaden.

Nord Pool organiserar en spotmarknad för fysiska leveranser av el inom det kommande dygnet, och en terminsmarknad för handel med finansiella elhandelskontrakt med upp till tre års löptid.

Kraftnät Åland AB har tillgång till Nord Pool och bolaget handlar också på den skandinaviska elbörsen. Bolaget har även tillgång till den finska elbörsen.

Det nordiska elsamarbetet skapar förutsättningar för ett effektivare utnyttjande av de samlade produktionsresurserna.

2. Behov av åtgärder

2.1. Allmänt

På den avreglerade elmarknaden skall en elförbrukare fritt kunna välja bland konkurrerande elförsäljare på marknaden och innehavare av elnät skall vara skyldiga att överföra, mäta och rapportera elleveranser till försäljaren och eventuellt andra berörda

nätägare.

För att säkerställa att en trygg och säker elförsörjning upprätthålls även på en avreglerad elmarknad krävs att det i ellagen införs bestämmelser om överföringsskyldighet, prissättning och andra allmänna förpliktelser. Övervakningen av att aktörerna på elmarknaden uppfyller de krav som ställs kräver vidare att bestämmelser om lämnande av uppgifter till landskapsstyrelsen samt bestämmelser om särredovisning införs. Detta är också krav som uppställs i elmarknadsdirektivet.

Resultatet som eftersträvas med de föreslagna ändringarna i ellagen är att de åländska elförbrukarna skall ges samma förutsättningar som förbrukarna i omgivande regioner.

För att det stamnätsbolag som utses till systemansvarig skall få en skälig tidsfrist att vidta de åtgärder som systemansvaret förutsätter föreslås att lagen skall träda i kraft sex månader efter att lagtinget beslutat att anta lagen.

2.2. Elproduktion

Landskapsstyrelsen föreslår att det nuvarande systemet med tillståndsförfarande för elproduktion bibehålls. Till skillnad från i dag skall dock ingen behovsprövning göras, utan den kapacitet som krävs för att möta behovet i landskapet skall överlämnas åt marknaden att reglera. När frågan om tillstånd prövas skall elsäkerhets- och miljöaspekter beaktas. I enlighet därmed föreslås att bestämmelserna om elverkstillstånd upphävs.

Det föreslås vidare att den i dag i lagen intagna bestämmelsen om tillståndsplikt för konvertering av befintliga kraftverk till kraftverk som i väsentlig mån skall använda oljebränsle upphävs. Bestämmelsen infördes i ellagen för att rådets direktiv 75/405/EEG av den 14 april 1975 om användning av petroleumprodukter i kraftverk skulle kunna genomföras i landskapet. Direktivet är nu upphävt.

I dag har elverken en skyldighet att delta i samarbete och planering rörande elförsörjningen samt att lämna nödvändiga uppgifter om sin verksamhet och sina planer till landskapsstyrelsen. Genom förslaget kommer den gemensamma planeringen av elförsörjningen i landskapet att upphöra. En systemansvarig kommer i stället att åläggas ansvaret att tillse att elbalans upprätthålls i landskapet. För att klara denna uppgift krävs att den systemansvariga har tillgång till nödvändig information, varför det föreslås att elproducenterna åläggs en skyldighet att informera den systemansvariga om t.ex. produktionskapacitet, årsproduktion och om utbyggnad av elproduktionen. Landskapsstyrelsen skall, för att kunna fullgöra sin övervakningsskyldighet, hållas informerad av den systemansvariga.

2.3. Överföring/distribution

En reglerad överföringsskyldighet har varit utgångspunkten vid utarbetandet av förslaget. Detta innebär att distributionsnätinnehavarna och stamnätinnehavaren ges en

skyldighet att till sitt nät ansluta de eldriftsställen och elproduktionsinrättningar som uppfyller de tekniska krav som ställs. För att klargöra vilka krav som skall ställas på nätinnehavare och deras kunder föreslår landskapsstyrelsen att särskilda anslutningsvillkor skall antas. De monopoliserade distributionsnäten skall således öppnas för överföring och deras ensamrätt till försäljning avskaffas.

Avsikten är att stamnätsbolaget Kraftnät Åland AB skall ges system- och balansansvar, dvs. bevaka olika aktörers kraftbalans.

Landskapsstyrelsen föreslår att det skall krävas ett av landskapsstyrelsen beviljat tillstånd för att elnätets verksamhet skall få bedrivas i landskapet, ett s.k. elnätstillstånd. Ett sådant krav är nödvändigt för att säkerställa att nätinnehavarna har de tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar som nätverksamheten förutsätter. Ett sådant tillstånd bidrar också till att hindra att samhällsekonomiskt onödiga anläggningar byggs, dvs. att nya anläggningar byggs där tillräcklig överföringskapacitet redan finns.

Det i dag tillämpade systemet med distributionsområden föreslås bli infört i lagen genom att tillståndshavaren ges ansvaret för ett i elnätstillståndet särskilt angivet geografiskt område.

För att skydda miljön och för att säkerställa att inte onödiga elledningar dras fram där tillgängliga ledningar redan finns, föreslår landskapsstyrelsen att lagens bestämmelse om byggnadstillstånd ändras. I dag krävs, med vissa undantag, byggnadstillstånd för kraftverk samt för ledningar med en spänning över 1.000 volt. Landskapsstyrelsen föreslår att byggnadstillstånd skall krävas för kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt. För att underlätta kraftöverföring mellan t.ex. olika anläggningar inom ett industriområde, föreslås dock att tillstånd inte skall krävas för byggande av en intern elledning inom en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

2.4. Förbrukare

Landskapsstyrelsen föreslår att alla som köper el på den åländska marknaden skall ha möjlighet att själva välja sin elleverantör. Som systemet är uppbyggt finns vissa tekniska begränsningar i det åländska stamnätet som gör att elförbrukare i Ålands östra skärgård inte kan köpa el via överföringsledningen till Sverige. För närvarande går gränsen mellan Kumlinge och Brändö. De tekniska begränsningarna medför också att elförbrukare på andra sidan denna gräns inte kan köpa el via överföringsledningen till riket. Det torde dock vara möjligt att ordna så att elförbrukare öster om den nu tillämpade gränsen kan köpa el via överföringsledningen till Sverige. Det är även tekniskt möjligt att förskjuta den nu tillämpade gränsen något väster ut så att elförbrukare i Lumparland, Sund och Vårdö skulle kunna köpa el via elöverföringsledningen till riket. Möjligheten att köpa el via överföringsledningen från Sverige begränsas då.

För att kunna byta elleverantör krävs det att förbrukaren har en s.k. timmätare installerad. Med en timmätare, vilken registrerar kundens förbrukning per timme, kan man

exakt mäta den el en leverantör överför via distributionsnätet. Genom den balansavräkning som sedan görs får man fram de uppgifter som behövs för den slutliga faktureringen, dvs det utreds hur mycket el de olika försäljarna har levererat till nätet och hur mycket el varje försäljares kunder har förbrukat varje timme.

Eftersom manuell avläsning används i det i dag tillämpade mätsystemet kan en förbrukare utan timmätare inte byta elleverantör. Ett manuellt avläsningssystem möjliggör inte den balansavräkning som krävs. För att de små förbrukarna direkt skall kunna delta i konkurrensen måste de således själva investera i en timmätarutrustning. Alternativet är att distributionsnätsinnehavarna bekostar mätarna.

Allt eftersom tekniken att tillverka timmätare utvecklas sjunker kostnaderna för dessa och i framtiden kommer priset troligen inte att utgöra något hinder för de små förbrukarna att delta aktivt i konkurrensen. Än så länge är dock priset för högt för att det skall vara lönsamt för små förbrukare att investera i utrustningen.

För att underlätta för de små förbrukarna att utnyttja den öppna elmarknaden föreslås att ett tak sätts för hur mycket en nätinnehavare får debitera elanvändare för en timmätare, till mätaren hörande insamlingsutrustning samt för mätningen. Det föreslås att detta tak skall ligga på 2.000 mark.

Ett alternativ till timmätare är det system med typförbrukarkurvor som sedan den 1 januari 1995 tillämpas i Norge.

En typförbrukarkurva bildas inom varje distributionsnät för varje timme och utgör skillnaden mellan nätets totala belastningskurva och belastningarna hos de elanvändare som har timmätning. Samma kurva tillämpas sedan på nätområdet för alla elanvändare som inte har mätning per timme. Den slutliga avläsningen av förbrukningen görs manuellt som i dag.

Vid utarbetande av förslaget har man intagit den ståndpunkten att systemet med typförbrukarkurvor inte bör införas i landskapet. Orsakerna till detta är fler.

Ett system med typförbrukarkurvor blir dyrt för distributionsnätsinnehavarna eftersom det kräver arbete med att utforma kurvorna samt att uppdatera dem. Eftersom elmarknaden i landskapet också är mycket liten jämfört med de övriga nordiska länderna uppstår också problem med vilka förbrukare som skall hänföras till en viss kategori av typförbrukare. Det kan t.ex. ifrågasättas om det i landskapet finns så många lantbrukare med en likartad förbrukning att det skulle vara lönsamt med en typförbrukarkurva. Resultatet kan i stället bli en mängd olika kurvor.

En annan viktig aspekt är att typförbrukarkurvor inte motiverar till att utnyttja befintliga resurser på ett effektivt sätt. Förbrukarna får betala för en viss förbrukning oavsett när elen förbrukas, eftersom det inte kan fastställas om elen har förbrukats när den var som billigast eller som dyrast. Detta gör också systemet orättvist eftersom de elanvändare som sparar el under de tidpunkter då elen är som dyrast, inte får något tillgodo utan får betala lika mycket som de som inte är kostnads- och/eller miljömedvetna.

2.5. Redovisning

För att undvika korssubventionering och för att undvika att vissa förbrukare får vara med och subventionera andras elförbrukning när elnätverksamheten förblir monopol och övrig elverksamhet öppnas för konkurrens krävs det att verksamheterna redovisas särskilt. Det krävs också att redovisningarna hålls tillgängliga för kontroll.

Bestämmelserna om redovisning måste anses höra till lagstiftningsområdet för bokföring, vilket enligt 27 § 8 punkten självstyrelselagen hör till rikets lagstiftningsbehörighet. För vinnande av enhetlighet och överskådlighet har dock bestämmelser motsvarande bestämmelserna om särredovisning i rikets elmarknadslag (FFS 386/1995) införts i förslaget.

Nätverksamhet, elförsäljning, elproduktion samt övrig affärsverksamhet skall särredovisas. Bestämmelserna gäller även en kommun som bedriver nämnd verksamhet. De resultat- och balansräkningar som skall göras upp skall vara offentliga. När det gäller nätverksamheten skall en revisor särskilt granska redovisningen av nätverksamheten.

Genom bestämmelserna om särredovisning har elmarknadsdirektivets redovisningsbestämmelser genomförts.

2.6. Elförsörjningsplanen och elförsörjningsdelegationen

En följd av att den åländska elmarknaden öppnas blir att elförsörjningsdelegationen, och den plan för elförsörjning som nu görs upp varje år, blir överflödiga. På den öppna elmarknaden skall ansvaret för balansen mellan tillgång och efterfrågan av el ankomma på elmarknadens parter. För att säkerställa att detta ansvar också tas av parterna har bestämmelser om system- och balansansvar införts i lagen. Att de som har detta ansvar uppfyller de krav som ställs övervakas av landskapsstyrelsen. För att landskapsstyrelsen skall få tillgång till de uppgifter och den information som en fullständig övervakning kräver, har landskapsstyrelsen föreslagit ett flertal bestämmelser om rapporteringsskyldighet till landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen föreslår bl.a. att det införs bestämmelser om rapporteringsskyldighet för elproducenterna och den systemansvariga. I dag är elverken skyldiga att lämna elförsörjningsdelegationen de uppgifter om sina planer som enligt landskapsstyrelsens anvisningar skall ingå i elförsörjningsplanen. Det föreslås nu i stället att landskapsstyrelsen skall kunna utfärda anvisningar om vilka uppgifter som skall lämnas till landskapsstyrelsen av den systemansvariga. Dessa uppgifter skall bl.a. omfatta elproducenternas produktionskapacitet, årsproduktion, effekt och planerad utbyggnad av produktionen. Elproducenterna åläggs att lämna denna information till den systemansvariga. Landskapsstyrelsen erhåller i dag nödvändig information genom de statistiska uppgifter som elföretagen sammanställer.

3. Förslagets ekonomiska och organisatoriska verkningar

3.1 De ekonomiska och organisatoriska verkningarna för landskapet

Genom de föreslagna ändringarna i ellagen kommer landskapsstyrelsen att påföras nya övervakningsuppgifter samtidigt som vissa uppgifter, t.ex. upprättandet av en elförsörjningsplan, försvinner. Sammantaget kommer förslaget att medföra en viss ökad arbetsbelastning för förvaltningen, vilken dock beräknas klaras av med befintliga resurser.

Förslaget kommer inte att medföra några betydande ekonomiska konsekvenser för landskapet. Genom den övervakningsavgift som skall betalas av de företag som har elnätstillstånd beräknas landskapet få en årlig intäkt om ca 60.000 mark.

Eftersom även landskapet får möjlighet att välja elleverantör på den öppna marknaden kan förslaget också komma att medföra en sänkning av landskapets elkostnader.

3.2 De ekonomiska och organisatoriska verkningarna för elproducenter, stamnätsinnehavare, distributionsnätsinnehavare och försäljare

För elproducenterna försvinner det i dag tillämpade elverkstillståndet. Byggnadstillstånd skall dock krävas även i fortsättningen. Elproducenternas nuvarande bidrag till elförsörjningsplanen försvinner men ersätts i stället med rapporteringsskyldighet till den systemansvariga. Några organisatoriska verkningar i den delen kommer förslaget således inte att få.

Samtidigt kan elproducenterna komma att få en ekonomisk lättnad genom att kravet på en i huvudtjänst anställd driftledare försvinner.

Enligt förslaget skall distributionsnätsinnehavarna utföra mätning av distribuerad el samt rapportera olika mätuppgifter till den systemansvariga. Dessa åtgärder kräver ett särskilt datasystem. Ålands Elandelslag har redan tidigare gjort nödvändiga investeringar och för deras del kommer förslaget därför inte att medföra några ekonomiska eller organisatoriska konsekvenser. Mariehamns stads elverk har redan tidigare byggt om sitt rapporteringssystem, men det är dock oklart om dessa åtgärder är tillräckliga. Ett nytt dataprogram för rapportering kan komma att krävas, vilket i så fall kommer att medföra en kostnad om ca. 100.000 mark.

Eventuellt är det möjligt för distributionsnätsinnehavarna att samarbeta, vilket skulle sänka de årliga kostnaderna för systemet och samt korta ner den arbetstid som krävs.

För Mariehamns stads elverk innebär förslaget att elverksamheten skall särskiljas från övrig verksamhet. Avsikten är att Mariehamns stads elverk från årsskiftet 1998-99 skall bedrivas i form av ett affärsverk.

För att stamnätinnehavaren, som kommer att utses till systemansvarig, skall klara installerandet av det administrativa system som krävs för systemsvaret, utförandet av nödvändiga mätuppgifter samt rapportering till landskapsstyrelsen kommer tilläggsresurser att krävas. Kostnaderna för detta beräknas uppgå till 250.000 mark. Utöver detta räknar

man med att behöva nyanställa en person.

Genom förslaget öppnas möjligheter för en ny marknadsgrupp, elförsäljarna. I dag sköts elförsäljningen antingen av kraftverken eller av distributionselverken. Genom förslaget blir det möjligt att etablera sig som fristående försäljare. Förslaget möjliggör också för försäljare att köpa el utifrån, t.ex. från elbörsen Nord Pool. Denna möjlighet kan komma att pressa priset på el, åtminstone under vissa perioder.

3.3 De ekonomiska och organisatoriska verkningarna för elförbrukarna

För elförbrukarna kommer förslaget att medföra en möjlighet att välja elleverantör. Friheten att välja leverantör kan i sin tur medföra en prispress om leverantörerna är måna om att hålla kvar sina kunder. Medför inte förslaget en prissänkning på el kommer det åtminstone att medföra ett motarbetande av prishöjningar.

Små förbrukare som inte skaffar timmätare kommer inte att kunna byta elleverantör och för dem kommer förslaget därmed inte att få några direkta ekonomiska konsekvenser. Däremot kommer även de små förbrukarna att gynnas om öppnandet av elmarknaden leder till lägre elpriser överlag.

Öppnandet av elmarknaden kan komma att medföra att försäljarna kombinerar andra tjänster med elförsäljningen, t.ex. besiktning av elanläggningar, vilket för förbrukarna kan komma att medföra en sänkning av andra kostnader än de direkta elkostnaderna.

Likasa kan öppnandet av marknaden medföra att aktörerna på elmarknaden konkurrerar genom att erbjuda andra tjänster t.ex. energispartjänster, vilket i det långa loppet gynnar förbrukarna.

4. Förslagets miljömässiga konsekvenser

De åländska elbolagen har redan möjlighet och bör ytterligare utöka sin kompetens att erbjuda konsumenterna rådgivning och förslag till effektivare elanvändning. Vid en konkurrensutsättning av elförsäljningen är det ett viktigt konkurrensmedel för elleverantören att tillhandahålla eleffektiviseringstjänster såsom besiktningar, mätningar, teknisk rådgivning osv.

Genom förslaget säkerställs det öppnande av distributionsnäten för vindkraftverken som redan på frivillig väg har genomförts i landskapet.

Som tidigare angivits utgjorde vindraften år 1997 en procent av den totala elanskaffningen i landskapet. Under 1998 beräknas vindkraftens andel öka till 3,6 procent. Landskapsstyrelsens målsättning är att 10 procent av elanskaffningen år 2006 skall komma från vindkraft. Genom ekonomiskt stöd i form av investeringsstöd stimuleras byggandet av vindkraftverk i landskapet.

Även ändringen av bestämmelserna om byggnadslov, och bestämmelsen om skyldighet att återställa marken efter att elnätsverksamheten upphört, medför positiva konsekvenser

för miljön.

5. Förslagets jämställdhetsmässiga konsekvenser

Förslaget har inga konsekvenser för jämställdheten i landskapet.

6. Ärendets beredning

Förslaget har utarbetats som tjänstemannaberedning. Förslaget har varit på remiss till Ålands Kraftverk AB, Ålands Kraftnät AB, Eltekniska föreningen, Ålands Vindkraft AB, Ålands Vindenergi Andelslag, Mariehamns stads elverk, Ålands Elandelslag, Ålands Natur och Miljö r.f., Agenda 21 kontoret, Ålands hyresgästförening r.f., Ålands Handelskammare, Ålands kommunförbund samt landskapsstyrelsens näringsavdelning och finansavdelning.

DETALJMOTIVERING

2 § Det föreslås att en definition av elöverföring och eldistribution intas i ifrågavarande paragraf i stället för den definition av elöverförings- eller distributionsanläggning som anges i dag. Med elöverföring avses transport av el i högspänningsnät medan eldistribution avser eldistribution i mellanspännings- och lågspänningsnät. De föreslagna definitionerna överensstämmer med definitionerna i elmarknadsdirektivet.

I paragrafen har också en definition av elnätverksamhet och distributionsnätinnehavare införts. De båda begreppen används i ett flertal bestämmelser i förslaget och för tydlighetens skull bör dessa därför definieras. Med elnätverksamhet avses, utöver att ställa starkströmsledningar till någons förfogande, även arbetet i anslutning till detta, t.ex. byggande och underhåll av elnät.

Eftersom avsikten är att nätverksamhet skall avskiljas till en egen verksamhet överensstämmer den i dag gällande definitionen av elverk inte med förslagets bestämmelser. Det föreslås därför att definitionen skall utgå ur lagen.

Definitionen av elförsörjning bör strykas eftersom begreppet enligt förslaget inte längre skall användas i lagen. Det föreslås i stället att nättariff definieras i pragrafens sjätte punkt.

Med nättariff avses avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning av en ledning samt för hållande av reservkraft.

Det föreslås vidare att de genom förslaget införda begreppen balansansvar och balanskraft skall definieras.

Eftersom definitionen av elverk utgår föreslås att 2 mom. upphävs.

9 § Den i ifrågavarande paragraf intagna bestämmelsen som anger vilka uppgifter som skall ges i en ansökan om tillstånd att yrkesmässigt bygga, reparera och underhålla elanläggningar samt att reparera elmateriel är mycket detaljerad. Det föreslås därför att bestämmel-

sen om vad som skall framgå av en sådan ansökan skall flyttas till en förordning. I stället föreslås det att nuvarande bestämmelser i 10 § sammanförs med bestämmelserna i 9 § 1 mom.

2 kap. Elnätsverksamhet

Det föreslås att kapiteldispositionen i ellagen ändras på så sätt att rubriken för andra kapitlet ändras från "elverk" till "elnaätsverksamhet" samt att rubriken flyttas från 11 § till 10 §.

Det föreslås samtidigt att bestämmelserna om elverk i det nu gällande andra kapitlet ersätts med bestämmelser om elnaätsverksamhet.

10 § Landskapsstyrelsen föreslår att det i lagen skall införas ett krav på elnaätstillstånd för att elnaätsverksamhet skall få bedrivas. Ett elnaätstillstånd skall inte innebära någon rätt att bygga elledningar, utan för detta skall i de flesta fall krävas ett av landskapsstyrelsen meddelat byggnadstillstånd. Byggnadstillståndet regleras särskilt i ellagen.

I paragrafen anges under vilka omständigheter ett elnaätstillstånd kan beviljas. Först och främst skall anläggningen vara lämplig från allmän synpunkt och prövningen av om elnaätstillstånd skall beviljas syftar främst till att hindra att samhällsekonomiskt onödiga anläggningar byggs, dvs. att nya anläggningar byggs där tillräcklig överföringskapacitet redan finns.

Den planerade ledningen kan också var olämplig från allmän synpunkt om t.ex. det planerade ledningsnätet är felaktigt uppbyggt från överföringsteknisk synpunkt eller om ansökan avser en spänningsnivå som är olämplig med hänsyn till redan befintliga ledningar.

En lämplighetsprövning skall alltid göras vid ansökningstillfället. I bedömningen skall sökandens allmänna kompetens och utformningen av den organisation som skall ha hand om nätverksamheten vägas in. Om sökanden tidigare har bedrivit nätverksamhet bör också hans tidigare agerande som nätinnehavare beaktas. Eftersom en distributionsnätsinnehavares elnaätstillstånd omfattar ett geografiskt område, se 10a § nedan, krävs det också att sökanden i dessa fall är lämplig att bedriva nätverksamhet inom det sökta området. Områdena har olika omfattning och struktur och sökandens organisation måste därför vara anpassad för just det enskilda området. Faktorer som därvid skall vara vägledande är distributionsnätsinnehavarens effektivitet, omfattning och möjlighet att hålla sig med kompetent personal, beredskapsorganisation m.m. eller, alternativt, förutsättningarna att klara dessa funktioner tillsammans med angränsande nätföretag.

Sökanden skall också kunna svara för nätets säkerhet i enlighet med föreskrifterna om elsäkerhet.

Enligt förslaget skall elnaätstillståndet innehålla särskilda villkor. Avsikten är att särskilda krav skall kunna uppställas med hänsyn till elsäkerheten. Kraven skall också kunna avse andra aspekter såsom skyddandet av miljön.

I motsats till det nu gällande elverkstillståndet skall elnaätstillstånd endast kunna beviljas en sammanslutning eller en inrättning och inte en enskild person. Anledningen är

att en enskild person inte har möjlighet att uppfylla de organisatoriska och ekonomiska krav som enligt förslaget skall ställas för att elnätstillstånd skall beviljas.

Ett elnätstillstånd skall beviljas för viss tid eller tillsvidare, dock för en tid om minst 25 år. Att den kortaste tiden satts till 25 år beror på att det krävs avancerad utrustning för att elnätsverksamhet skall kunna bedrivas.

Ett elnätstillstånd får inte överlåtas utan tillstånd av landskapsstyrelsen. Den nye innehavarens lämplighet skall prövas på samma sätt som vid ansökan om nytt elnätstillstånd. Det behövs dock ingen förnyad prövning av övriga villkor. Ansvaret för att dessa villkor följs skall övertas av den nye innehavaren av elnätstillståndet. Inte heller skall någon ny tillståndstid bestämmas, utan förvärvarn övertar elnätstillståndet för återstoden av beviljad tillståndstid.

Det föreslås att elnätsverksamhet av ringa betydelse skall kunna undantas från kravet på elnätstillstånd. Exempel på elnätsverksamhet av ringa betydelse är en sammanslutnings eller inrättnings innehav av ett elnät genom vilket endast en fastighets eller en motsvarande fastighetsgrupps interna eldistribution sköts. Det skall således inte behövas tillstånd för en mindre anläggning inom en fastighetsgrupp genom vilken endast elkraften mellan de olika byggnaderna fördelas. Därutöver skall landskapsstyrelsen kunna meddela undantag från tillståndsplikten om nätet endast har ringa betydelse med tanke på elöverföringen. Avsikten är att närmare bestämmelser om detta skall meddelas i en förordning.

Bestämmelser om elnätstillstånd skall inte endast gälla dem som söker tillstånd efter lagens ikraftträdande. Tillstånd skall även sökas av de elnätsinnehavare som är verksamma när lagen träder i kraft.

Som framgår under motiveringen till 9 § föreslås att de bestämmelser som i dag ingår i 10 § skall flyttas till 9 §.

10a § I distributionsnätsinnehavarnas elnätstillstånd fastställs deras geografiska ansvarsområde, dvs. de får ett särskilt angivet område på sitt ansvar. Detta ansvarsområde motsvarar det nuvarande distributionsområdet. Nu befintliga distributionsområden har fastställts i ett avtal mellan Ålands elandelslag och Mariehamns stad. Det är angeläget att klagörande bestämmelser om ansvarsområdena införs i lagen.

De olika ansvarsområdena skall tillsammans täcka hela landskapet och de får inte överlappa varandra.

Eftersom landskapsstyrelsen gör en noggrann prövning innan elnätstillstånd beviljas för ett särskilt område, skall ansvarsområdet inte kunna ändras på annat sätt än av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen kan ändra ansvarsområdet om det behövs för att åstadkomma en mer ändamålsenlig nätverksamhet. I detta begrepp ingår både en lämplig geografisk omfattning och en för prissättning av nätverksamheten lämplig fördelning av olika kundkategorier och nättyper. Det finns dock inget som hindrar att initiativet till ändring av ansvarsområdet kommer från distributionsnätsinnehavarna själva.

11 § Landskapsstyrelsen föreslår att det införs en bestämmelse om återkallande av

elnätstillstånd. Det är inte sannolikt att den i ifrågavarande paragraf intagna bestämmelsen kommer att behöva tillämpas. Genom bestämmelsen säkerställs dock att servicenivån i landskapet upprätthålls även om distributionsnätsinnehavaren av någon anledning inte fullgör sina skyldigheter. Avsikten är att ett elnätstillstånd skall återkallas om tillståndshavarens verksamhet upphör t.ex. som en följd av en fusion.

Tillståndet skall också kunna återkallas om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs inom en överskådlig framtid och därför definitivt kan tas ur bruk. En förutsättning för att återkallelse skall få ske är att ledningen inte behövs för en säker elförsörjning. Landskapsstyrelsen skall göra en självständig bedömning av om detta kriterium är uppfyllt.

Ett återkallande skall också kunna komma i fråga vid misskötsamhet.

Om återkallandet av ett tillstånd medför svårigheter för den fortsatta distributionsverksamheten skall landskapsstyrelsen kunna besluta att överföra elnätstillståndet på en annan nätinnehavare som är villig att sköta nätverksamheten på området i fråga.

11a § Landskapsstyrelsen anser att ansvaret för att ledningar som inte längre används tas bort, samt att övriga åtgärder för återställning vidtas, skall åligga den som senast innehaft elnätstillståndet. Den som inte vidtar nödvändiga åtgärder skall kunna föreläggas att fullgöra dem. Åläggandet skall kunna förenas med vite.

Återkallas tillståndet p.g.a. tillståndshavaren har misskött sig eller för att denne har gått i konkurs krävs ingen återställning. Det naturliga i en sådan situation är att ledningarna övertas av någon annan som har tillstånd att bedriva elnätsverksamhet.

12 § Det föreslås att det i paragrafen införs bestämmelser om nätinnehavarnas skyldigheter. Nätinnehavarna skall ha en allmän skyldighet att underhålla, driva och utveckla sitt elnät i enlighet med kundernas rimliga behov. Nätinnehavaren skall bl.a. hålla nätets driftssäkerhet på en allmänt godtagbar nivå. Nätinnehavaren skall också bygga och förstärka sitt nät så att kundernas normala och förutsebara behov av tjänster blir tillgodosedda.

Som framgår ovan begränsas nätutvecklingsskyldigheten till vad som kan anses rimligt. Exceptionell art, den tid som krävs för nödvändig nätförstärkning, förfaranden för tillstånd att bygga nät och andra faktorer som sammanhänger med en tjänst som en kund önskar kan hindra nätinnehavaren eller sätta gränser för hans möjligheter att agera på det sätt som kunden önskar.

Som framgår av paragrafen skall kunderna också garanteras tillgång till el av tillräckligt god kvalitet. Elkvaliteten och elavbrottens täthet avgörs huvudsakligen av elnätets struktur och skick. Närmare bestämmelser om elkvaliteten och tillåten längd på elavbrott skall ingå i elförsäljningsvillkoren som utfärdas med stöd av 14 §, samt i standarder för elkvaliteten som det kommer att hänvisas till i försäljningsvillkoren.

Den föreslagna skyldigheten för nätinnehavarna att utveckla näten är nödvändig eftersom andra än nätinnehavarna i regel inte har möjlighet att bygga nät på ett område med ett redan existerande nät. Enligt 21a § har distributionsnätsinnehavaren i stort sett ensamrätt att bygga nät på sitt geografiska ansvarsområde.

Som framgår av paragrafens andra moment skall nätinnehavaren ha en skyldighet att ansluta elanläggningar till sitt nät. Han skall, på skäliga villkor, ansluta elektriska anläggningar inom sitt verksamhetsområde. För distributionsnätsinnehavare skall verksamhetsområdet vara detsamma som det ansvarsområde vilket definieras i tillståndet.

Avsikten med anslutningsskyldigheten är att trygga att alla elanvändare har en möjlighet att köpa el. Genom anslutningsskyldigheten möjliggörs också för alla elproducenter, även små producenter, att komma in på nätet för att sälja el.

Anslutningsskyldigheten är dock inte total. Skyldigheten kan påverkas av ledningens kapacitet. Ledningen måste fysiskt kunna klara den överföring som önskas sedan anläggningen anslutits, dvs. det skall finnas ledig kapacitet.

I beslutet om elnätstillstånd för distributionsnätsinnehavare kommer en för området högsta tillåten spänning att fastställas.

Nätinnehavaren skall alltså befrias från sin anslutningsskyldighet om det inte finns ledig kapacitet. I en sådan situation skall nämligen de som redan är anslutna ha företräde.

Det kan också vara skäligt att vägra viss motpart anslutning, t.ex. om denne inte följt tidigare avtal eller om det kan förväntas bli svårt att få betalt. Ibland är det skäligt att kräva garantier eller säkerhet som förutsättning för anslutning.

En viktig faktor som måste beaktas när anslutningsskyldigheten prövas är de tekniska förutsättningarna vid anslutningen. Den anläggning som skall anslutas måste i stora drag vara avpassad för det befintliga ledningsnätet. Det kan inte krävas av en nätinnehavare att han skall göra stora och kostsamma investeringar för att en anläggning skall kunna anslutas till hans nät.

I stamnätet gäller nätinnehavarens anslutningsskyldighet ett område där det för de kunder som är belägna på detta område av tekniska skäl eller av markdispositionsskäl är förmånligare att ansluta sig till hans än till någon annans nät. Det blir i detta fall fråga om en form av direktledning.

Det bör nog poängteras att tillstånd för en sådan direktledning endast kan komma i fråga i de fall när andra tekniska, eller med tanke på miljön bättre, lösningar inte kan erhållas. Tillstånd till en direktledning skall inte kunna beviljas endast av ekonomiska orsaker.

För anslutningen till sitt nät har nätinnehavaren, liksom i dag, rätt att uppbära en skälig anslutningsavgift. Utöver anslutningsavgiften skall en avgift betalas för användandet av nätet. Avgiftens storlek avgörs av hur stor kapacitet som kunden har abonnerat på att maximalt kunna förbruka.

Särskilda anslutningsvillkor, vilka skall iakttas av nätinnehavaren och den kund som vill bli ansluten, skall fastställas av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsen skall i dessa villkor kunna begränsa en elanvändares rätt till elleverans, t.ex. en begränsning av möjligheterna att i större offentliga byggnader använda sig av elvärme. Av försörjningstrygghetsskäl och miljöskäl bör i stället större byggnader värmas upp med t.ex. fjärrvärme eller biobränsle.

12a § I paragrafen behandlas den för den nya elmarknaden bärande principen, nämligen skyldigheten att överföra el för annans räkning.

Överföringsskyldigheten innebär att elnät under vissa förutsättningar skall ställas till alla intresserades förfogande. En försäljare som äger ett nät kan inte längre hindra de kunder som är anslutna till hans nät att fritt välja sin leverantör.

Skyldigheten att överföra el skall gälla såväl stam- som distributionsnätsinnehavare.

Överföringen skall ske på skäliga villkor, vilka skall övervakas av landskapsstyrelsen. Som exempel på villkor kan nämnas pris och betalningsvillkor, avtalstid och uppsägning, energimängd och effekt, avbrott, avstängning och skadestånd.

För att trygga elanvändares ställning skall landskapsstyrelsen kunna reglera vissa överföringsvillkor. Visar det sig t.ex. att elanvändare, som har anslutits till distributionsnät, ingår många separata avtal om elöverföring kan det bli nödvändigt att fastställa de villkor som skall tillämpas på elöverföringstjänsten. Villkoren skall gälla lågspänningsanslutningar, lågspänningsförsäljning samt högspänningsanslutningar för högst 20 kV.

Enligt förslaget skall nätinnehavarna åläggas en skyldighet att vidta åtgärder för att den som ansluts till nätet skall kunna avtala om alla sina nättjänster med den nätinnehavare till vars nät han har anslutit sig. Avsikten är att nätinnehavarna skall ordna detta genom att ingå ömsesidiga avtal om sådana tjänster. Syftet med bestämmelsen är att underlätta för kunden som skall anslutas till ett elnät.

För att parternas intressen skall kunna tryggas är det nödvändigt att precisera bestämmelserna om överföringsskyldigheten i en förordning. Bestämmelserna om överföringsskyldigheten omfattar även tillträdet till stamnätets anslutningar till utom-åländska nät. Nätinnehavaren skall ge kunden en offert, om kapacitet och övriga grundförutsättningar finns, eller annars lägga fram en motivering för hindret. Som angivits tidigare är bristande kapacitet ett motiverat hinder. Samtidigt har dock nätinnehavaren en skyldighet att inom rimlig tid förstärka sin överföringskapacitet enligt kundernas behov. Detta framgår av den i 12 § reglerade nätutvecklingsskyldigheten.

Landskapsstyrelsen anser inte att det föreligger något behov av en stegvis påförd överföringsskyldighet. Möjligheten att ansluta sig skall redan från början gälla alla intresserade, oavsett effekt.

12b § När flera försäljare kommer in på samma nät förutsätts det att de olika försäljarnas kunder specificeras, bl.a. för faktureringen, vilket kräver tillräckliga uppgifter om kundernas elanvändning. Innehavaren av elnätstillstånd är skyldig att utföra mätning av överförd el i sitt nät samt att rapportera resultaten av dessa mätningar enligt de närmare bestämmelser som meddelas av landskapsstyrelsen. För att kunna fullgöra detta måste innehavaren av ett elnätstillstånd installera mätare i relevanta mätpunkter i sitt nät. Nätinnehavaren placerar därför en mätare i elkundens anslutningspunkt. Enligt det system som tillämpas i dag bekostas dessa mätare initialt av tillståndshavaren och blir också hans egendom. Eftersom mätningen ingår i nätverksamheten har tillståndshavaren rätt att låta kostnaderna för mätningen, dvs. kostnaderna för mätaren och dess installation samt för

insamlingen och rapporteringen av mätresultaten, omfattas av nättariffen.

Landskapsstyrelsen anser att ovan angivet system skall tillämpas även i fortsättningen när fråga är om den normalmätning som tillämpas i dag. Däremot skall kostnader utöver detta inte få omfattas av nättariffen. I fråga om direktmätning skall dock kostnader som överstiger 2.000 mark inte få debiteras elanvändaren direkt, utan överstigande kostnader skall omfattas av nättariffen. Med direktmätning avses att elanvändares elförbrukning hela tiden är uppkopplad mot en mätare. Effektförbrukningen mäts sedan per timme.

Den elanvändare som vill kunna byta elleverantör måste ha en särskild insamlingsutrustning ansluten till timmätaren. Denna behövs för att mätaren skall kunna fullgöra den mätning som krävs. Bestämmelsen om direktmätning omfattar också insamlingsutrustningen.

För att kostnaderna för mättekniken skall utgöra ett så litet hinder som möjligt bör mättningsbehoven begränsas så långt som möjligt. Avsikten är att det i förordning skall meddelas bestämmelser om att faktureringen av kunder som inte omfattas av leveransskyldighet skall basera sig på uppgifter från registrerad timmätning.

Avsikten är också att kostnaderna för mättekniken skall vara offentliga. Mätkostnaderna skall presenteras specificerade i resultaträkningen över nätverksamheten.

Innehavaren av distributionsnäten skall ansvara för organiserandet av mätning samt fakturering och rapportering av information i anslutning till detta. Även underhåll av mätutrustningen ankommer på distributionsnätsinnehavaren. I rapporteringen skall uppgifter om produktion och vidareförmedling av de mätdata som försäljaren och elanvändaren behöver ingå. Även om nätinnehavaren ger någon annan i uppgift att sköta mätningen och faktureringen åligger det nätinnehavaren att övervaka mätningens riktighet.

Enligt bestämmelsen i tredje momentet skall försäljare och distributionsnätsinnehavare avtala om samarbete och om säkerhet. Med säkerhet avses t.ex. ekonomisk säkerhet som nätinnehavaren kräver av säljaren. Avsikten med säkerheten är att den skall täcka nätinnehavarens förluster i en situation där säljaren i annat fall inte betalar nätinnehavaren för kostnaderna för nättjänsterna. Säkerheten skall också trygga elanvändarens ställning när denne har betalat sin elräkning till säljaren men säljaren inte betalar sina avgifter till nätinnehavaren.

13 § I paragrafen regleras hur nättarifferna, dvs. avgifter och övriga villkor för överföring av el och för anslutning till ett ledningsnät, skall vara utformade. Först och främst skall nättarifferna vara skäliga och utformade på sakliga grunder. Att de skall vara skäliga framgår redan av 12a § där det anges att nätinnehavare är skyldiga att överföra el på skäliga villkor. Att nättarifferna skall vara utformade på sakliga grunder innebär att de skall vara objektiva och icke-diskriminerande. Kunder kan delas in i olika grupper efter kostnadsbild, men kunder inom samma kundkategori skall ha samma nättariff. En kundindelning beroende av var inom ansvarsområdet anslutningen är belägen är dock inte tillåten, vilket framgår av paragrafens tredje moment.

Från de angivna nättarifferna får undantag göras endast i särskilda fall. Ett exempel på

när detta kan göras är om en kund önskar en tjänst som avviker från det normala och vars pris inte kan fastställas utgående från den allmänna tariffen.

Nättariffernas skälighet måste avgöras från fall till fall. Grundprincipen skall vara att prissättningen motsvarar kostnaderna för verksamheten. Inkomsterna får täcka skäliga kostnader för underhållet, driften och byggandet av nätet. Dessutom får hänsyn tas till kravet på en rimlig avkastning i nätverksamheten. Omständigheterna i det enskilda fallet får avgöra vilken betydelse denna faktor skall ha vid skälighetsbedömningen. Har gjorda investeringar medfört ovanligt stora kostnader för nätföretaget, eller erbjuder nätföretaget större leveranssäkerhet än normalt, bör detta få inverka i höjande riktning på nättarifferna. Den systemansvarigas abonnemang på reservkraft är nödvändigt för att säkerställa elleveranser vid större bortfall och kostnaderna för detta abonnemang kan därför ingå i nätverksamheten.

Fjärde momentet innehåller en bestämmelse om skyldighet för den som har elnätstillstånd att lämna skriftlig uppgift om sin nättariff. Kravet är viktigt med tanke på säkerställandet av öppnandet av elmarknaden i landskapet. Endast genom att ta del av tarifferna har kunderna och landskapsstyrelsen möjlighet att övervaka att en nätinnehavare iakttar en riktig prissättning.

Uppgifterna skall finnas i skriftlig form och de skall lämnas ut utan dröjsmål. Om uppgiften gäller villkor för en ny anslutning finns det inte alltid en färdig nättariff att hänvisa till. För att ta fram sådana individuella uppgifter behöver nätinnehavaren längre tid. I dessa fall räcker det därför med att uppgiften lämnas inom skälig tid.

Den som har elnätstillstånd skall också vara skyldig att offentliggöra sin nättariff. Skyldigheten skall dock inte omfatta den del av tariffen som avser anslutning till en elledning, utan endast den del som avser överföring av el. Syftet med bestämmelsen är att kunderna skall kunna få kännedom om nättariffen utan att behöva kontakta nätinnehavaren.

Den i sista momentet intagna bestämmelsen om nyckeltal är nödvändig för att landskapsstyrelsen och kunderna skall kunna övervaka och bedöma en nätinnehavares verksamhet. Att uppgifterna är offentliga och således går att jämföra med andra nätinnehavares uppgifter stimulerar också nätinnehavarna att åstadkomma en skälig prissättning och en effektiv verksamhet.

13a § I paragrafen behandlas en viktig förutsättning för en öppen elmarknad, nämligen punktprissättning. Systemet med punktprissättning innebär att en elkund som är ansluten till elnätet inte behöver begära tillträde till olika ledningsnät, utan genom att betala överföringsavgiften för det eller de nät han avser att utnyttja får kunden tillträde till hela elsystemet. Rätten till tillträde skall i landskapet även gälla stamnätet och den del av stamnätet som förbinder landskapet med Sverige respektive riket.

En av förutsättningarna för att en gemensam nordisk marknad skall kunna upprättas är att förbindelserna omfattas av systemet med punkttariffer.

2a kap. Leverans av el

Det föreslås att det införs en ny kapitelrubrik för bestämmelserna om elleverans.

14 § I paragrafen redogörs för minutförsäljarnas, dvs. de försäljare som levererar el direkt till elanvändarna, skyldighet att leverera el. Denna leveransskyldighet gäller alla minutförsäljare av el som har en dominerande ställning inom ett område för elnätstillstånd.

I allmänhet omfattas relativt små förbrukare av leveransskyldigheten eftersom det för dem inte lönar sig, åtminstone inte i initialskedet, att skaffa den mätutrustning som krävs för timmätning. Mätutrustning för timmätning är en förutsättning för leverantörsbyte.

Avsikten med leveransskyldigheten är att trygga de små kundernas ställning. När mätutrustningen blir billigare kan denna skyldighet eventuellt komma att avskaffas.

Det är endast de elanvändare som inte har en faktisk konkurrenskraftig möjlighet att på något annat sätt erhålla el genom elnätet som omfattas av leveransskyldigheten. En faktisk möjlighet skall anses föreligga när elanvändaren är kopplad till ett sådant elnät där flera försäljare bjuder ut el till förbrukargruppen i fråga. För detta krävs, som tidigare angivits, att elanvändaren har en timmätare installerad. De förbrukargrupper som samtyckt till att byta elförsäljare omfattas inte av leveransskyldigheten även om deras mätning inte baserar sig på timmätning.

Leveransskyldigheten är inte oinskränkt utan gäller bara för normala förbrukningsändamål. Innebörden av "normala förbrukningsändamål" måste bedömas för varje förbrukarkategori för sig.

Vid bestämmandet av leveransskyldigheten görs också en jämförelse med bestämmelserna om nätutvecklingsskyldighet och anslutningsskyldighet eftersom elförsäljningen till viss del begränsas av nätets kapacitet. Enligt 12 § skall landskapsstyrelsen i elförsäljningsvillkoren kunna begränsa en elanvändares rätt till elleverans, t.ex. en begränsning av möjligheterna att använda sig av elvärme i större offentliga byggnader.

Elpriset skall vara skäligt för de kunder som omfattas av leveransskyldigheten, dvs. elpriset skall så långt som möjligt motsvara de kostnader som dessa förbrukare har förorsakat.

Upphör en elleverantör med sin verksamhet, t.ex. p.g.a. konkurs, och ingen annan leverantör på eget initiativ tar på sig leverantörsansvaret skall landskapsstyrelsen kunna förplikta en minutförsäljare att leverera el till de förbrukare som omfattas av leveransskyldighet. Ett sådant åläggande skall kunna förenas med vite.

I dagens läge ingår elanvändarna avtal om elleverans med ett elverk. Avtalet innehåller de nättjänster som både elförsäljning och elöverföring förutsätter. I frågor som gäller levererande av el behöver kunden endast vara i kontakt med en part, elverket.

Enligt lagförslaget skall nätinnehavaren och elförsäljaren bokföringsmässigt särskiljas från varandra och kan då i fortsättningen vara olika parter. Elanvändaren kan köpa nättjänster direkt från nätinnehavaren eller via en försäljare som har ingått avtal om elöverföring med nätinnehavaren. Ur elanvändarens synvinkel kan det vara svårt att ingå

avtal om el med två olika parter och i enskilda fall avgöra till vem av dem en fråga som har att göra med elleveransen hör.

I paragrafen anges därför att en kund som omfattas av leveransskyldighet alltid skall ha möjlighet att ingå endast ett leveransavtal som skall omfatta den nättjänst som både elförsäljning och elöverföring förutsätter. Minutförsäljaren skall också svara för elnätstjänsterna i förhållande till kunden. De elförsäljningsvillkor som landskapsstyrelsen fastställer skall därmed tillämpas också på nättjänsten. Elanvändarens ställning förblir densamma som hittills om han vill. Största delen av de små elanvändarna kommer sannolikt även i fortsättningen att ha endast ett elleveransavtal, vilket omfattar både elförsäljningen och nättjänsten.

Elanvändaren skall dock ha möjlighet att ingå ett separat avtal om nättjänst med nätinnehavaren. På detta avtal skall landskapsstyrelsens elförsäljningsvillkor inte tillämpas.

14a § För att de elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten skall kunna avgöra om prissättningen är riktig och jämlig krävs det att minutförsäljarnas minutförsäljningspriser och övriga minutförsäljningsvillkor är offentliga. Priserna och övriga villkor skall vara bindande för försäljarna. Undantag skall endast kunna göras av motiverade skäl, t.ex. att kunden kräver en nivå på tjänsten som avviker från den normala. Enligt 5 mom. i paragrafen skall landskapsstyrelsen erhålla gällande minutförsäljningspriser och övriga minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur priserna fastställs. Motsvarande uppgifter samlas in och publiceras även i dag. Avsikten är att kostnaderna för elanskaffningen och för försäljarens försäljnings- och anskaffningsverksamhet samt principer som klargör övriga kostnadsposter, såsom t.ex. försäljarens kapitalvärderingsprinciper, avkastningskrav och använd avskrivningsmetod skall framgå av grunderna för hur priset fastställs.

De som köper el betalar för rätten att använda nätet till den nätinnehavare till vars nät de är anslutna. Nättjänsterna kan köpas direkt av nätinnehavaren eller via en elförsäljare som har ingått ett s.k. nättjänstavtal med nätinnehavaren. En elförsäljare som säljer nättjänster och som fakturerar överföringsavgifterna som genomgångsposter, skall i sin fakturering meddela överföringsavgiftens storlek och eventuellt tillägg för genomgångsfaktureringen samt elavgiftens storlek och de indirekta skatterna. För kunder som omfattas av leveransskyldigheten kan uppdelningen göras en gång per år i samband med utjämningsfakturan. Närmare bestämmelser om detta skall meddelas av landskapsstyrelsen.

Minutförsäljarna skall räkna ut tal som beskriver den genomsnittliga prisnivån för förbrukargrupperna samt typkonsumentpriserna enligt de forskrifter som landskapsstyrelsen meddelar. Nyckeltalen skall tillställas landskapsstyrelsen. Nyckeltalen ger uppgifter om olika elförsäljares prisnivå samt om prisskillnaderna mellan förbrukargrupperna. Med stöd av nyckeltalen kan det bedömas om principen att prissättningen skall vara icke-diskriminerande följs.

Uppgifter om de förbrukargrupper som omfattas av konkurrensen på marknaden får endast publiceras så att affärshemligheter inte äventyras för de försäljare som konkurrerar på marknaden.

15 § Leverans av el är oftast av sådan vikt för kunden att det krävs särskilda skäl för att leveransen skall få avbrytas. Särskilt stränga krav uppställs för att leverans till en byggnad som används till en stadigvarande bostad skall få avbrytas. Under tiden från ingången av oktober till utgången av april får inte elleveransen avbrytas innan fyra månader har förflutit från fakturans förfallodag. Genom denna tidsfrist ges abonnenten en möjlighet att erhålla socialt stöd att betala sin elräkning.

2b kap. Särredovisning

Det föreslås att en ny kapitelrubrik för bestämmelserna om särredovisning införs i lagen.

16 § En av de bärande principerna på den öppna elmarknaden är att de elektriska ledningarna/ledningsnäten skall vara tillgängliga på icke-diskriminerande villkor för alla som önskar överföra el på dem. Den som har elnätstillstånd för dessa ledningar eller ledningsnät har dock ett monopol på verksamheten och saknar därigenom i stor utsträckning motivation till prispress och effektivisering. Det är därför viktigt att priser och övriga villkor för nättjänster, nättarifferna, redovisas öppet samt att skäligheten i tariffsättningen kan granskas av landskapsstyrelsen. Till skillnad från elproduktion och elhandel regleras utformningen av nättarifferna. Det är därför av stor betydelse att den reglerade nätverksamheten inte påverkas av förhållandena i den oreglerade elproduktionen eller elhandeln. För att det skall vara möjligt att bedöma om tarifferna är skäliga krävs att nätverksamheten inte belastas med kostnader och intäkter som inte hör till själva nätverksamheten. I paragrafen anges därför att nätverksamhet ekonomiskt skall redovisas skilt från annan verksamhet. Denna skyldighet gäller alla juridiska personer, även kommuner, som bedriver nätverksamhet. Så snart det i ett företag bedrivs verksamhet som inte faller under definitionen av nätverksamhet skall nätverksamheten ekonomiskt redovisas för sig.

Verksamhet som inte räknas som nätverksamhet kan periodvis finnas även hos företag som annars enbart bedriver nätverksamhet. Exempelvis kan personal som är anställd för byggande och underhålla av ledningar tillfälligt användas för att utföra entreprenadarbeten åt ett annat företag. En sådan verksamhet får alltså inte redovisas som nätverksamhet.

Det finns dock vissa undantag till bestämmelsen om att nätverksamhet skall redovisas skilt från annan verksamhet. Alla nätföretag har en viss förlust av el på sitt nät. Denna förlust måste ersättas av nätföretaget som alltså köper in el från någon elleverantör. Kostnaden för att köpa in denna el ingår i nätverksamheten eftersom inköpet är en förutsättning för en väl fungerande nätverksamhet.

Nätföretag utför kontinuerligt underhålls- och reparationsarbeten på sina nät. I samband med dessa arbeten måste elöverföringen av säkerhetsskäl brytas på berörd del av nätet. För att inte nätföretagets kunder skall drabbas av elavbrott medför man då ett mobilt reservkraftsaggregat som förser de berörda kunderna med el under den tid avbrottet varar. Aggregatet kan också användas vid oplanerade elavbrott. Eftersom denna form av elproduktion måste anses ingå i nätverksamheten och då produktionen inte syftar till att på

kommersiell basis sälja el undantas också sådan produktion från paragrafens huvudregel.

Som framgår av den allmänna motiveringen hör bestämmelserna om bokföring till rikets behörighet. Till dessa bestämmelser måste föreskrifterna om redovisning anses höra. Bestämmelserna om redovisning som intagits i förslaget överensstämmer därför med bestämmelserna i rikets elmarknadslag.

Förutom bestämmelserna i elmarknadslagen har mer detaljerade bestämmelser om särredovisning antagits i handels- och industriministeriets beslut om särredovisning av elaffärsverksamheter (FFS 885/1995). Av dessa bestämmelser, vilka skall tillämpas i landskapet, framgår att ringa elaffärsverksamhet inte behöver särredovisas. Enligt beslutet hör elanskaffning till elförsäljningsverksamheten och i vissa fall även elproduktion. Är andelen egen produktion av elenergi under 10 procent av den totala elanskaffningen eller högst 20 gigawattimmar per år behöver elproduktionen inte särredovisas.

Nätverksamhetens resultat- och balansräkning skall visa hur väl priserna på och kostnaderna för nättjänsterna motsvarar varandra på lång sikt. Utgående från resultat- och balansräkningarna skall också de nyckeltal som anges i 13 § beräknas. Dessa nyckeltal visar nätverksamhetens lönsamhet.

För att klargöra det ekonomiska förhållandet mellan en kommun och dess elverk skall ett kommunalt elverk särredovisas från kommunens övriga verksamhet. Upprättandet av en resultat- och balansräkning som är jämförbar med ett aktiebolags bokslut ger en möjlighet att jämföra det kommunala elverkets verksamhet med företag i bolagsform inom elbranschen.

I landskapet finns för närvarande endast en kommunal inrättning som bedriver elverksamhet och det är Mariehamns stad. Avsikten är att Mariehamns stads elverk skall drivas som ett affärsverk från årsskiftet 1998-99.

16a § I paragrafen anges vad som avses med särredovisning. För en elaffärsverksamhet som skall särredovisas, dvs elnätsverksamhet, elförsäljning samt i vissa fall elproduktion, skall en resultaträkning göras upp. Därvid skall bestämmelser i bokföringslagen (FFS 655/1973) iakttagas i tillämpliga delar. Förutom en resultaträkning skall en balansräkning göras upp för kapitalintensiva verksamheter. Kapitalintensiva verksamheter är nätverksamhet och elproduktion. Även balansräkningen skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen. Som framgår av motiveringen till 16 § undantas viss elproduktion från kravet på särredovisning.

16b § Resultat- och balansräkningarna skall vara offentliga för att kunderna och konkurrenterna skall ha en möjlighet att bedöma eventuell korssubventionering mellan verksamhetsformerna och prissättningskostnadsmotsvarighet.

16c § Ett företags revisorer skall granska resultat- och balansräkningarna för de verksamhetsformer som har skilts åt samt tilläggsuppgifterna till dessa. Revisorerna skall också avge ett utlåtande om resultat- och balansräkningarna samt tilläggsuppgifterna i revisionsberät-

telsen. Eftersom företagets revisorer väl känner till företagets angelägenheter utgör de ett naturligt och lämpligt granskningsorgan. Av kommunala inrättningar krävs att granskningen utförs av en yrkesrevisor.

3 kap. System- och balansansvar

Det föreslås att rubriken för tredje kapitlet ändras från "Elförsörjning" till "System- och balansansvar".

Det föreslås samtidigt att bestämmelserna om elförsörjning ersätts med bestämmelser om system- och balansansvar.

17 § För att säkerställa elsystemets tekniska funktion skall en systemansvarig utses av landskapsstyrelsen. Landskapsstyrelsens avsikt är att ett stamnätsbolag skall utses eftersom ett sådant bolag har de största förutsättningarna att klara de uppgifter som följer med stamnätsansvaret. Det stamnätsbolag som utses till systemansvarig skall ha förutsättningar att opartiskt sköta de uppgifter som hör till systemansvaret.

I landskapet finns endast ett stamnät och detta ägs av Åland Kraftnät Ab. Avsikten är således att detta bolag skall åläggas stamnätsansvaret.

I systemansvaret ingår driftsövervakning av nätet samt kortsiktigt upprätthållande av balansen mellan elproduktion, elinförsel och elförbrukning i hela landskapet, dvs. upprätthållande av elfrekvensen samt hantering av störningar.

Systemansvaret omfattar såväl stamnät som distributionsnät samt till näten anslutna anläggningar för produktion eller nyttjande av el. Att den systemansvariga skall ha det övergripande ansvaret betyder inte att den systemansvariga i varje ögonblick skall ansvara för den direkta driften av hela systemet. Avsikten är att den systemansvariga skall avtala med aktörerna på elmarknaden om att de skall åta sig ansvaret för sin egen balanshållning. Den systemansvariga skall dock hela tiden ha en övervakande och samordnande funktion.

Ansvaret för balanshållningen gäller bara på kort sikt. Om produktionskapacitet bortfaller till följd av någon allvarlig störning i elproduktionen är det inte den systemansvarigas ansvar att produktionskapaciteten återställs genom erforderliga reparationsarbeten. Detsamma gäller om en obalans av mer permanent art uppstår, dvs. om produktionsresurserna inte motsvarar konsumtionsbehovet. Det ingår alltså inte i systemansvaret att avhjälpa en sådan brist, oavsett vad den beror på.

I dag abonnerar Kraftnät Åland AB på 32 MW effektkapacitet från Ålands Kraftverk AB vilket motsvarar sverigekabelns effektkapacitet. För detta betalar Ålands Kraftnät AB en ersättning motsvarande de fasta kostnaderna för produktionsanläggningarna. Avsikten är att detta förfarande för tryggnad av reservkraft skall tillämpas även i fortsättningen. Som framgår av motiveringen till 13 § är abonnemangets på reservkraften av sådan betydelse för säkerställandet av elleveranser vid större bortfall att avgiften för abonnemangets kan ingå i nätverksamheten.

Som anges ovan är avsikten att den systemansvariga skall avtala med aktörerna på

elmarknaden om att de skall ansvara för sin egen balanshållning. Kan den systemansvariga inte träffa tillfredsställande avtal med elproducenterna föreslås att landskapsstyrelsen ges möjlighet att utfärda närmare bestämmelser som ger den systemansvariga befogenheter att beordra elproducenterna att öka eller minska sin produktion.

En sådan ökning eller minskning av produktionen skall ge rätt till marknadsmässig ersättning.

I vissa speciella fall kan det vara omöjligt att klara balanshållningen genom ökad produktion. Detta kan vara fallet vid produktions- eller överföringsfel och vid extrem hög nätbelastning. I sådana fall finns möjligheten att minska konsumtionen, dvs begränsa eller helt avbryta överföringen av el inom vissa områden. En bestämmelse om detta har intagits i fjärde momentet. Minskning av konsumtion får endast tillgripas när möjligheten att upprätthålla balansen genom ökad produktion är uttömd. Om det är möjligt skall minskningen av konsumtionen genomföras så rättvist som möjligt. I detta kriterium inbegrips framför allt s.k. roterande bortkopplig, dvs. överföringen avbryts under en begränsad tidsperiod, exempelvis en timme, i ett visst område varefter överföringen i detta område återupptas och överföringen avbryts på samma sätt i ett annat område. Kriteriet innebär också att den roterande bortkopplingen inte påbörjas i samma område varje gång, utan att man försöker få en så stor spridning som möjligt.

Närmare bestämmelser om den systemansvarigas befogenheter skall kunna meddelas av landskapsstyrelsen.

18 § För att sköta systemansvaret krävs att den systemansvariga köper och säljer s.k. balanskraft. I paragrafen uppställs särskilda krav i fråga om villkoren för denna balanskraft. Anskaffningsvillkoren för den el som behövs samt köpevillkoren skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte heller vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Den systemansvariga skall dock beakta de krav som skall ställas på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet. T.ex. kan en viss mängd balanskraft hela tiden behöva finnas till den systemansvarigas förfogande.

19 § I paragrafen föreslås att parterna på elmarknaden skall ges balansansvar för sin egen elbalans. Avsikten med balansansvaret är att en parts elanskaffningsavtal och egen produktion av el på timnivå skall täcka den egna elförbrukningen samt leveranser till utomstående. Balansansvaret skall ordnas så att en part på elmarknaden alltid har en leverantör som har avtalat med kunden om att antingen leverera all el denne behöver eller en elmängd som balanserar skillnaden mellan kundens elproduktion och elanskaffning med kundens elförbrukning och elleveranser under respektive timme, en s.k. öppen leverantör. En öppen leverantör skall leverera el som motsvarar underskottet i partens elbalans samt ta emot överskottet av den el som parten har anskaffat. I elhandelsledet skall varje aktör ha en öppen leverantör. Därmed bildas en enhetlig och obruten kedja som sträcker sig från elanvändaren till den systemansvariga, som har balansansvaret för hela landskapet.

För att det i händelse av avbrott på överföringsledningarna till Sverige respektive riket skall finnas en balansansvarig som kan försörja de förbrukare för vilka importleveranserna är avsedda, krävs att det för varje importleverans eller inköp från riket har utsetts en balansansvarig med produktionskapacitet lokalt på Åland.

Bestämmelsen om balansansvar gäller dock inte elanvändare som omfattas av leveransskyldighet eftersom det krävs timmätare för att en balansavräkning skall kunna göras. En balansavräkning är i sin tur en förutsättning för utövandet av balansansvaret.

Närmare bestämmelser om balansansvaret skall kunna utfärdas i förordning.

I femte momentet har en bestämmelse om anmälningsskyldighet införts. Parterna på elmarknaden skall lämna de mätningssuppgifter som behövs vid balanshantering och balansavräkning till de parter på elmarknaden som behöver uppgifterna för hanteringen av sin egen elbalans och för sina egna balansavräkningsuppgifter. Främst är det fråga om information om elleveranser och elmätningar som inverkar på hur de uppgifter sköts som sammanhänger med varje parts balans samt balansavräkning. Anmälningsskyldigheten skall dock begränsas så att den endast gäller de nödvändigaste uppgifterna. Uppgifter som behövs är förhandsanmälnings- och mätningssuppgifter som gäller leveransmängder och leveranstidpunkter samt mätningssuppgifter som gäller överföringar. Osakligt utnyttjande av uppgifterna skall så långt som möjligt förhindras för att elmarknadsparternas affärshemligheter inte skall komma till konkurrenternas kännedom.

Närmare bestämmelser om anmälningsskyldighetens innehåll skall ges genom förordning.

Informationsutbytet på elmarknaden är en fortgående verksamhet som innehåller stora informationsmängder. Med tanke på ett effektivt informationsutbyte är det viktigt att detta sker formbundet och så smidigt som möjligt. Målet är därför att informationsöverföringen så långt som möjligt skall ske i elektronisk form.

Nätinnehavarna och övriga parter på elmarknaden skall enligt förslaget ansvara för balansavräkningen, dvs. en utredning i efterhand av den handel med el som skett under respektive timme. På basis av balansavräkningen skall varje elmarknadsparts kraftbalans och balansavvikelse utredas. Utgående från balansavräkningen skall det för varje elparti som har matats in i elsystemet letas reda på en leverantör, samt på motsvarande sätt för varje parti som har tagits ut ur systemet en användare.

Balansavräkningen skall grunda sig på timmätning och således görs ingen balansavräkning för förbrukare som inte har timmätare.

På en balansavräkning som en nätinnehavare har utfört skall de i andra kapitlet intagna bestämmelserna om nätverksamhet tillämpas. Bestämmelserna i andra kapitlet är endast tillämpliga på nätverksamhet varför det i denna paragraf intagits en bestämmelse om att motsvarande principer också skall tillämpas på den balansavräkningsverksamhet som övriga parter på elmarknaden bedriver.

Den som ansvarar för balansavräkningen skall ha möjlighet att köpa balansavräkningstjänsterna utifrån. Ansvaret för att verksamheten sköts på ett korrekt sätt åligger dock fortfarande den som i förordning getts ansvaret för balansavräkningen. Den ansvarige är

också skyldig att tillse att de konfidentiella uppgifter om handel med el som erhålls vid balansavräkningen inte råkar i fel händer genom den som den ansvarige anlitat att utföra balansavräkningstjänsterna.

20 § Enligt nu gällande bestämmelser är elverken skyldiga att lämna elförsörjningsdelegationen de uppgifter om sina planer som enligt landskapsstyrelsens anvisningar skall ingå i elförsörjningsplanen. Enligt landskapsstyrelsens förslag skall dock elförsörjningsdelegationen dras in och någon elförsörjningsplan skall inte heller göras upp. Enligt förslaget till ändring av ellagen skall istället en systemansvarig, som samtidigt har balansansvaret för hela landskapet, utses.

Förslaget till ändring av ellagen medför därmed att landskapsstyrelsen inte längre är med och planerar elförsörjningen i landskapet, vilket också är avsikten med en öppen elmarknad. Landskapsstyrelsen anser dock att det är av största vikt att landskapsstyrelsen hålls informerad om hur elmarknaden utvecklas samt hur de olika delarna, produktion, överföring och distribution sköts. Det föreslås därför att den systemansvariga skall ge landskapsstyrelsen den information som landskapsstyrelsen anser sig behöva för att kunna följa utvecklingen på elmarknaden och, om det skulle behövas, tillsammans med parterna på elmarknaden vidta åtgärder.

Uppgifterna behövs inte endast för att elsäkerheten i landskapet skall kunna kontrolleras, utan de behövs också för att landskapsstyrelsen skall kunna övervaka att distributionsnätinnehavarnas nättariffer uppfyller de krav som ställs.

20a § För att den systemansvariga skall kunna sköta balansansvaret för hela landskapet samt kunna vidarebefordra nödvändig information till landskapsstyrelsen krävs att elproducenter och distributionsnätinnehavare lämnar viss information till den systemansvariga. För att kunna övervaka elförsörjningen i landskapet på längre sikt behöver landskapsstyrelsen uppgifter om produktionskapacitet, årsproduktion, framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga skall kunna meddelas i en förordning.

21 § I dag krävs, om inte annat särskilt föreskrivs, landskapsstyrelsens tillstånd för att kraftverk samt elöverförings- och distributionsanläggningar på över 1.000 volt skall få byggas. För de anläggningar som inte behöver tillstånd skall en anmälan göras till landskapsstyrelsen.

Landskapsstyrelsen föreslår att det nuvarande systemet med undantag från byggnadstillstånd skall slopas. Av elsäkerhetsskäl och miljöskäl föreslås i stället att det för alla elöverföringsanläggningar och elledningar med en spänning på över 1.000 volt, samt för alla kraftverk med en effekt över 500 kilowatt, skall krävas byggnadstillstånd. Syftet med den föreslagna ändringen är bl.a. att undvika att elledningar byggs om det finns andra bättre lösningar. För att skydda känsliga miljöer skall t.ex. jordkablar användas i större

utsträckning än i dag. Vidare bör landskapsstyrelsen av säkerhetsskäl ges möjlighet att påverka t.ex. ledningarnas konstruktion. En sådan möjlighet ger inte det anmälningsförfarande som finns i dag. Avsikten är att det system som idag tillämpas för tillståndspliktiga anläggningar skall tillämpas även för de anläggningar som enligt förslaget skall kräva landskapsstyrelsens tillstånd.

För att byggnadstillstånd skall beviljas krävs att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen. Därmed avses att elöverföringen inte på ett bra sätt kan skötas med befintliga ledningar eller att det behövs en reservförbindelse. Nya ledningar kan också behövas för att förhindra nätverksförluster.

Något tillstånd för byggande av en intern elledning i en fastighet eller fastighetsgrupp skall inte krävas. I detta fall krävs inte heller elnätstillstånd. Som angivits i motiveringen till bestämmelsen om elnätstillstånd görs detta undantag för att underlätta för kraftöverföring mellan olika byggnader inom t.ex. ett fabriksområde.

Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas i förordning.

21a § Den i paragrafen intagna bestämmelsen om tillståndsplikt för konvertering av befintliga kraftverk infördes i ellagen för att rådets direktiv 75/405/EEG av den 14 april 1975 om användning av petroleumprodukter i kraftverk skulle kunna genomföras. I direktivets bestämmelser uppställdes det krav på tillstånd för konvertering av befintliga kraftverk till kraftverk som i väsentlig mån skulle använda oljebränslen.

Direktivet antogs i oljekrisens kölvatten i syfte att bidra till att begränsa oljeimport. Eftersom förhållandena i dag är annorlunda än i början på 70-talet har direktivet upphävts. Det föreslås därför att bestämmelsen om konvertering slopas.

I stället föreslås det att det i paragrafen intas en bestämmelse om rätt att bygga nät på distributionsnätsinnehavarens ansvarsområde.

När det gäller distributionsnät skall huvudregeln, precis som i dag, vara att distributionsnätsinnehavaren har ensamrätt att bygga nät på sitt ansvarsområde. Två undantag till denna huvudregel föreslås dock.

Det första undantaget innebär att även elentreprenörer skall kunna bygga anslutningsledningar åt elanvändare. Avsikten med undantaget är att en elanvändare inte skall vara hänvisad till distributionsnätsinnehavaren för att få en anslutningsledning byggd, utan elanvändaren skall kunna välja att begära in offerter från elentreprenörer. Om en elentreprenör kan utföra arbetet till ett lägre pris än distributionsnätsinnehavaren skall distributionsnätsinnehavaren själv utföra arbetet till det av entreprenören angivna lägre priset eller anlita entreprenören att utföra arbetet åt sig. Genom den föreslagna bestämmelsen ges elanvändaren en valmöjlighet, vilket kan komma att leda till en viss prispress.

Enligt det andra undantaget skall andra än distributionsnätsinnehavaren kunna bygga ett distributionsnät på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke. Eftersom byggande av elledningar omfattas av definitionen på elnätsverksamhet förutsätts det dock att det rör sig om sådan ringa elnätsverksamhet som inte kräver elnätstillstånd, jämför 10 § sista momentet.

Anslutandet av en ny nätdel får effekter på existerande elnät både vad gäller driftsäkerhet och övrig säkerhet. Det är därför nödvändigt att ett nytt nät som byggs av någon annan än distributionsnätssinnehavaren uppfyller de krav på konstruktionen som distributionsnätssinnehavaren ställer på byggandet av nätverket. De uppställda kraven skall dock vara rimliga.

Genom den föreslagna bestämmelsen kommer distributionsnätssinnehavaren att bli ägare till den nya ledningen oavsett om distributionsnätssinnehavaren väljer att bygga anslutningsledningen själv eller att anlita en entreprenör. Därigenom säkerställs att nätdelen får samma underhåll som det övriga nätet eftersom distributionsnätssinnehavaren ansvarar för användningen och underhållet.

Anslutandet av en ny nätdel medför i allmänhet kostnader för nätinnehavaren, bl.a. kan det vara nödvändigt att förstärka det nät som redan finns. Distributionsnätssinnehavaren kan uppbära dessa kostnader, och de kostnader som orsakas av användningen av den nya ledningen, av den elanvändare vars eldriftsställe genom anslutningsledningen kopplas till distributionsnätet.

22 § Det föreslås att paragrafen upphävs. Bestämmelser om de krav som skall uppställas för att byggnadstillstånd skall beviljas anges dels i 20a § dels skall närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kunna meddelas i förordning.

27 § Det föreslås att distributionsverk ersätts med distributionsnätssinnehavare eftersom produktion och distribution enligt förslaget skall vara åtskilda. Några elverk eller distributionsverk som omfattas av de nu gällande definitionerna kommer enligt förslaget inte att finnas.

29 § I enlighet med vad som anges ovan i motiveringen till 27 § ersätts distributionsverk med distributionsnätssinnehavare.

31 och 42b §§ Se motiveringen till 27 §.

42c § Det föreslås att det i lagen införs en bestämmelse om skadeståndsskyldighet för den som inte följer ellagens bestämmelser om anslutningsskyldighet, överföringsskyldighet, leveransskyldighet eller om avbrott i elleveransen och som därigenom orsakar någon annan skada.

Bestämmelsen kan bl.a. bli tillämplig om en elnätssinnehavare vägrar att mot skälig ersättning ansluta ett eldriftsställe till sitt nät. Ett annat exempel på när skadeståndsskyldighet kan komma i fråga är om en minutförsäljare av el vägrar att leverera el till skäligt pris åt en kund som omfattas av leveransskyldigheten.

53 § Se motiveringen till 27 §.

56 § Det föreslås att ellagens straffstadgande ändras så att det även omfattar brott mot ellagens bestämmelser om elnätsverksamhet.

I ellagen finns bestämmelser om vitesföreläggande. Det föreslås att den som har brutit mot ett förbud som har förenats med vite inte skall dömas till straff för samma gärning.

LANDSKAPSLAG

om ändring av ellagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 2 § 2 mom., 9 § 4 mom., kapitelrubriken före 11 § samt 22 § ellagen den 12 juli 1982 för landskapet Åland (38/82), av dessa lagrum 22 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994 (11/94),

ändras 2 § 1 mom. 3, 5 och 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10-16 §§, rubriken för 3 kap., 17-21a §§, 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom., 53 § 2 mom. och 56 § 1 mom., av dessa lagrum 9 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom. och 53 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998 (77/98) och 11 § 2 mom., 21 § 2 mom. och 21a § sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994, samt

fogas till lagen en ny kapitelrubrik före 10 §, nya 10a, 11a, 12a, 12b, 13a §§, en ny kapitelrubrik före 14 §, en ny 14a §, en ny kapitelrubrik före 16 §, nya 16a, 16b, 16c, 20a och 42c §§ och till 2 § 1 mom. nya 3a, 5a, 6a, och 6b punkter samt till 56 § ett nytt 4 mom., av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 56 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998, som följer:

2 §

I denna lag avses med:

-----
3) **elöverföring**, transport av el i sammanlänkade högspänningsnät med en märkspänning över 20 kilovolt, för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

3 a) **eldistribution**, transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnät med en märkspänning av 20 kilovolt eller under för leverans till slutförbrukare eller distributörer;
-----

5) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra nättjänster; till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5 a) **distributionsnätsinnehavare**, en nättinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) **nätтарiff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

6a) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansavräkningen;

6b) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt

mellan en parts eltillförsel och elleverans.

---

9 §

För verksamhet som avses i 7 § 1 mom. och för vilken tillstånd inte krävs enligt 8 § eller denna paragrafs 1 mom. skall anmälan göras till landskapsstyrelsen. En sådan anmälan skall också göras i fråga om ändringar som gäller arbetsledaren och om andra väsentliga förändringar i verksamheten.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd ansökan om tillstånd meddelas i förordning.

2 kap.

Elnätsverksamhet

10 §

För att elnätsverksamhet skall få utövas krävs tillstånd av landskapsstyrelsen (elnätstillstånd).

Elnätstillstånd kan beviljas samfund eller inrättningar.

Ett elnätstillstånd beviljas för viss tid eller tillsvidare, dock för minst 25 år.

Elnätstillståndet beviljas, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, om

- 1) anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,
- 2) det område som avses i ansökan utgör en med hänsyn till nätverksamheten lämplig enhet samt
- 3) sökanden har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att utöva nätverksamhet inom det ansökta området.

Ett elnätstillstånd skall innehålla de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Ett elnätstillstånd får inte överlåtas utan tillstånd av landskapsstyrelsen.

För elnätsverksamhet av ringa betydelse krävs inte tillstånd.

10a §

I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs dennes geografiska ansvarsområde.

Landskapsstyrelsen kan ändra ansvarsområdet om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

11 §

Elnätstillståndet kan återkallas helt eller delvis om tillståndsinnehavaren upphör med

elnätsverksamheten eller i väsentlig grad bryter mot denna lag, mot de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller mot de villkor som intagits i elnätstillståndet.

Om ett elnätstillstånd återkallas skall landskapsstyrelsen vid behov besluta om de åtgärder som måste vidtas för att nätverksamheten skall kunna upprätthållas.

11a §

Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att ta bort ledningsnätet med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I samband med återkallandet skall landskapsstyrelsen fastställa tillståndsinnehavarens skyldigheter enligt 1 mom.

Om den som senast har haft elnätstillstånd inte fullgör sina skyldigheter enligt 1 mom, kan landskapsstyrelsen förelägga tillståndsinnehavaren vid vite att fullgöra skyldigheterna eller besluta att åtgärderna skall utföras på tillståndsinnehavarens bekostnad.

12 §

En nätinnehavare skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov samt efter sin förmåga trygga kundernas tillgång till el av tillräckligt god kvalitet (nätutvecklingsskyldighet).

Nätinnehavaren är skyldig att, om det inte finns särskilda skäl, på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät (anslutningsskyldighet).

En distributionsnätsinnehavare skall iaktta av landskapsstyrelsen fastställda anslutningsvillkor, vilka anger nätinnehavarens och kundens rättigheter och skyldigheter.

I anslutningsvillkoren kan särskilda begränsningar för anslutningar fastställas av landskapsstyrelsen.

12a §

En nätinnehavare är skyldig att på skäliga villkor överföra el för annans räkning inom gränserna för nätets överföringskapacitet (överföringsskyldighet).

Nätinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät han är ansluten.

Landskapsstyrelsen kan fastställa elöverföringsvillkor som skall iakttas av distributionsnätsinnehavare.

12b §

En nätinnehavare är skyldig att utföra mätning av överförd el samt att rapportera resultaten av dessa mätningar i enlighet med de närmare bestämmelser som landskapsstyrelsen meddelar.

Kunden skall betala de skäliga mätningskostnader som han orsakar distributionsnätsinnehavaren. En elanvändare vars elförbrukning mäts genom direktmätning får dock inte

debiteras mer än 2 000 mark för mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Försäljare och distributionsnätinnehavare skall avtala om samarbete och om säkerhet. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalet kan meddelas av landskapsstyrelsen.

13 §

Nättariffer skall vara skäliga och utformade på sakliga grunder. Undantag från nättarifferna får göras endast av särskilda skäl.

Nättarifferna får inte innehålla villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. De krav som ställs på ett funktionsdugligt och effektivt elsystem skall dock beaktas.

I distributionsnätet får priset på nättjänsterna inte vara beroende av var inom nätinnehavarens ansvarsområde kunden är belägen.

Den som har elnätstillstånd skall på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sin nättariff. Vid begäran om ny anslutning skall uppgifter lämnas inom skälig tid.

Den som har elnätstillstånd skall offentliggöra sin nättariff till den del den avser avgifter och övriga villkor för överföring av el.

I enlighet med vad landskapsstyrelsen bestämmer skall den som har elnätstillstånd offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet.

13a §

En kund som har betalat avgifter enligt gällande nättariffer har rätt att använda i landskapet befintliga elnät jämte överföringsledningar utgående från sin anslutningspunkt (punktprissättning).

Närmare bestämmelser om punktprissättning kan meddelas i förordning.

2a kap.

Leverans av el

14 §

En minutförsäljare av el som har dominerande ställning inom en elnätstillståndsinnehavares geografiska ansvarsområde är skyldig att leverera el för normala förbrukningsändamål till skäligt pris, om elanvändaren inte har andra ekonomiskt konkurrenskraftiga möjligheter att erhålla el genom elnätet (leveransskyldighet).

Landskapsstyrelsen kan förplikta en minutförsäljare vid vite att leverera el till en elanvändare, om elanvändaren inte har någon annan möjlighet att få el.

En kund som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall ha möjlighet att avtala med minutförsäljaren om att försäljaren i förhållande till kunden även skall ansvara för den nättjänst som elöverföringen förutsätter. På avtalet skall landskapsstyrelsens elförsäljningsvillkor tillämpas.

14a §

För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall minutförsäljarna ha offentliga elförsäljningsvillkor.

Försäljningsvillkoren skall vara skäligen och de får inte begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Elförsäljaren skall på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer.

Minutförsäljarna skall lämna uppgift om gällande minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur de fastställts till landskapsstyrelsen.

15 §

Elleveranser kan avbrytas om elanvändaren trots anmärkning försummar att betala avgifterna till minutförsäljaren av el eller till distributionsnätinnehavaren eller annars i väsentlig grad bryter mot de av landskapsstyrelsen utfärdade elförsäljningsvillkoren.

Under tiden från ingången av oktober till utgången av april får inte elleveranserna till en byggnad som används som stadigvarande bostad avbrytas innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för en obetald avgift, om uppvärmningen av byggnaden är beroende av el.

2b kap.

Särredovisning

16 §

En nätinnehavare och en elförsäljare skall särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet.

En kommunal inrättning eller en samkommun som utövar elaffärsverksamhet skall i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för elaffärsverksamheten skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

16a §

Med särredovisning avses i denna lag att det för en elaffärsverksamhet som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och för en kapitalintensiv verksamhet dessutom en balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen (FFS 655/1973).

16b §

De särredovisade verksamheternas resultat- och balansräkningar jämte tilläggsuppgifter

skall vara offentliga och de skall presenteras i en bilaga till företagets bokslut.

Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

16c §

En revisor hos den som bedriver nätverksamhet skall göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten.

Revisorn skall granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa samt ge ett utlåtande i revisionsberättelsen i frågan om redovisningen skett enligt gällande bestämmelser.

I en kommunal inrättning skall en yrkesrevisor, utöver ovan nämnd granskning, även granska företagets bokslut. Det i revisionsberättelsen avgivna utlåtandet skall även omfatta bokslutet.

3 kap.

System- och balansansvar

17 §

En av landskapsstyrelsen utsedd stamnätsinnehavare skall ha systemansvaret för el. Med systemansvaret för el avses det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftssäkert så att balans inom hela landskapet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion, införsel och förbrukning av el. Uppgiften skall utföras på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden icke-diskriminerande sätt.

Den systemansvarige får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att mot marknadsmässig ersättning öka eller minska produktionen av el.

Om systemansvaret inte kan utövas genom i 3 mom. nämnda åtgärder får den systemansvariga, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra innehavare av elnätstillstånd att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. I den utsträckning systemansvaret medger skall begränsning och avbrytande av överföringen genomföras så rättvist som möjligt.

Närmare bestämmelser om systemansvaret och om den systemansvarigas befogenheter kan meddelas av landskapsstyrelsen.

18 §

Anskaffningsvillkoren för den el som behövs för skötseln av balansansvaret för landskapet samt köpevillkoren för balanskraften skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln. I villkoren skall dock de krav som ställs på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet beaktas.

Prissättningen för balanskraften skall vara skälig.

19 §

Elmarknadens parter är skyldiga att tillse att egen elproduktion jämte elanskaffningsavtal täcker partens elanvändning och elleveranser under respektive timme (balansansvar).

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

Parterna på elmarknaden är skyldiga att sköta balansavräkningen på det sätt som närmare bestäms genom förordning.

Parterna på elmarknaden är också skyldiga att meddela mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el, till övriga parter på elmarknaden om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att en annan part på elmarknaden skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Landskapsstyrelsen kan utfärda närmare bestämmelser om hur informationsutbytet skall ske.

Utöver vad som i 2 kap. bestäms om nättjänster skall balansavräkningstjänster erbjudas parterna på elmarknaden på icke-diskriminerande villkor. När balansavräkningstjänster bjuds ut får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln.

20 §

Den systemansvariga skall, i fråga om de tjänster som anknyter till systemansvaret, informera landskapsstyrelsen om gällande försäljnings- och anskaffningsvillkor samt grunderna för hur de fastställs liksom gällande försäljnings- och anskaffningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

Även övrig information som landskapsstyrelsen anser sig behöva för att kunna övervaka elmarknaden skall den systemansvariga tillställa landskapsstyrelsen.

20a §

En elproducent skall informera den systemansvariga om produktionskapacitet, årsproduktion samt planerad utbyggnad.

En distributionsnätinnehavare skall informera den systemansvariga om framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga kan meddelas i en förordning.

21 §

För byggande av kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt krävs landskapsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd krävs också för att bygga ut en i 1 mom. angiven anläggning.

Tillstånd krävs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen.

Landskapsstyrelsen kan i förordning införa restriktioner för byggande av luftledningar. Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas av landskapsstyrelsen.

21a §

En distributionsnätsinnehavare har ensamrätt att bygga distributionsnät på sitt ansvarsområde.

På en elanvändares begäran skall dock distributionsnätsinnehavaren låta en elentreprenör bygga elanvändarens anslutningsledning, eller själv göra det till det lägre pris som elentreprenören har angivit i en till elanvändaren avgiven offert.

Andra får bygga distributionsnät på ansvarsområdet om distributionsnätsinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 och 3 mom. skall anslutas till nätinnehavarens nät om de uppfyller nätinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nätinnehavaren har rätt att uppbära en skälig ersättning för att täcka konstnaderna för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

27 §

Varje distributionsnätsinnehavare skall på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som skall anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa och som har en märkspänning av högst 1.000 volt och därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt om inte annat anges i förordning.

-----

29 §

En elanläggning som tagits i bruk skall anmälas till den distributionsnätsinnehavare till vars ansvarsområde elanläggningen hör eller till landskapsstyrelsen, om inte landskapsstyrelsen bestämmer annorlunda.

Distributionsnätsinnehavarna skall föra ett register över mottagna anmälningar.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd anmälan och av distributionsnätsinnehavarnas register meddelas av landskapsstyrelsen.

31 §

Om det konstateras att en elanläggning eller elmateriel, som är ansluten eller avsedd att anslutas till anläggningen, inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller att dess användning eller service inte anordnats i

enlighet med denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall landskapsstyrelsen uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda användningen av materielen eller anläggningen. Dessutom skall landskapsstyrelsen vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. Landskapsstyrelsen får dock inte förbjuda användningen av en distributionsnätsinnehavares elanläggning om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

42b §

Ett villkor i ett avtal mellan en distributionsnätsinnehavare och en elanvändare som gäller anslutning till ett nät som har en märkspänning om högst 400 volt är utan verkan om det begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag.

42c §

Den som genom ett förfarande som står i strid med 12 § 2 mom., 12a § 1 mom., 14 § 1 mom. eller 14b § orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

53 §

Landskapsstyrelsen har rätt att vid övervakningen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur distributionsnätsinnehavarnas register.

56 §

Den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, om inte strängare straff föreskrivs för gärningen i någon annan lag, för överträdelse av bestämmelserna om elmateriel och elanläggningar samt elnätsverksamhet dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft

En elnätsinnehavare som är verksam när denna lag träder i kraft skall tillställa landskapsstyrelsen sin tillståndsansökan inom sex månader från dagen för lagens ikraftträdande.

Ett elverkstillstånd som före denna lags ikraftträdande har beviljats nätsinnehavaren motsvarar ett elnätstillstånd enligt denna lag och det distributionsområde som ett distributionselverk innehar när denna lag träder i kraft är distributionsnätsinnehavarens

geografiska ansvarsområde tills landskapsstyrelsen har fattat beslut om ett elnätstillstånd.

På de anslutningsavtal och elleveransavtal som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas de leverans- och elförsäljningsvillkor som landskapsstyrelsen fastställer med stöd av denna lag till den del som de är förmånligare för elanvändaren än de vid lagens ikraftträdande tillämpade villkoren.

På anmälningar och ansökningar om byggnadstillstånd som inkommit till landskapsstyrelsen inom tre månader från denna lags ikraftträdande skall de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas.

Mariehamn den 3 september 1998

L a n t r å d

Roger Jansson

Föredragande ledamot

Bengt Häger

LANDSKAPSLAG om ändring av ellagen för landskapet Åland

I enlighet med lagtingets beslut

upphävs 2 § 2 mom., 9 § 4 mom., kapitelrubriken före 11 § samt 22 § ellagen den 12 juli 1982 för landskapet Åland (38/82), av dessa lagrum 22 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994 (11/94),

ändras 2 § 1 mom. 3, 5 och 6 punkten, 9 § 2 och 3 mom., 10-16 §§, rubriken för 3 kap., 17-21a §§, 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom., 53 § 2 mom. och 56 § 1 mom., av dessa lagrum 9 § 2 och 3 mom., 10 §, 13 § 1 och 2 mom., 27 § 1 mom., 29 och 31 §§, 42b § 1 mom. och 53 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998 (77/98) och 11 § 2 mom., 21 § 2 mom. och 21a § sådana de lyder i landskapslagen den 8 februari 1994, samt

fogas till lagen en ny kapitelrubrik före 10 §, nya 10a, 11a, 12a, 12b, 13a §§, en ny kapitelrubrik före 14 §, en ny 14a §, en ny kapitelrubrik före 16 §, nya 16a, 16b, 16c, 20a och 42c §§ och till 2 § 1 mom. nya 3a, 5a, 6a, och 6b punkter samt till 56 § ett nytt 4 mom., av dessa lagrum 2 § 1 mom. och 56 § 2 mom. sådana de lyder i landskapslagen den 13 augusti 1998, som följer:

Gällande lydelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §

I denna lag avses med:

1) **elmateriel**, apparat, maskin, anordning eller tillbehör för produktion, överföring, distribution eller användning av elektricitet;

2) **elanläggning**, en funktionell helhet bestående av elmateriel och andra erforderliga anordningar, tillbehör och konstruktioner;

3) **elöverförings- eller distributionsanläggning med en märkspänning av 20 kilovolt**, en anläggning vars högsta tillåtna driftspänning är 24 kilovolt;

4) **kraftverk**, en för elproduktion byggd eller installerad helhet, bestående

Föreslagen lydelse

1 kap. Allmänna bestämmelser

2 §

I denna lag avses med:

-----

3) **elöverföring**, transport av el i sammanlänkade högspänningsnät med en märkspänning över 20 kilovolt, för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

3 a) **eldistribution**, transport av el i mellanspänningsnät och lågspänningsnät

av kraftmaskineri, elanläggning och därtill hörande konstruktioner;

5) **elverk**, företag eller inrättning som för annat än eget bruk producerar eller överför elektricitet eller distribuerar sådan;

6) **elförsörjning**, elproduktion, elöverföring och eldistribution samt därtill ansluten verksamhet;

7) **elskada**, skada som förorsakats genom elström, elfält eller magnetfält;

8) **telenät och teleterminalutrustning**, sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för telemarknadslagen (FFS 396/1997);

9) **radioutrustning**, sådan elmateriel eller elanläggning som omfattas av tillämpningsområdet för radiolagen (FFS 517/1988); samt

10) **besiktning**, ett förfarande genom vilket det med hjälp av iakttagelser, samt vid behov genom mätning och provning, säkerställs att besiktningsobjektet uppfyller uppställda krav.

Som elverk anses inte:

1) elproducent, vars kraftverks generatorer har en märkeffekt av sammanlagt högst 500 kilowatt och som levererar egen producerad elektricitet, förutom för egen konsumtion, till högst ett elverk;

2) sådant företag eller verk som tillgodoser en enda fastighets eller en enda fastighetsgrupps elbehov men som inte producerar elektricitet och inte levererar elektricitet till förbrukare utanför fastigheten eller fastighetsgruppen; eller

3) elproducent som för eget behov producerar enbart reservkraft.

med en märkspänning av 20 kilovolt eller under, för leverans till slutförbrukare eller distributörer;

-----
5) **elnätsverksamhet**, att mot vederlag ställa elektriska starkströmsledningar till förfogande för dem som behöver elöverföring och andra nättjänster; till elnätsverksamheten hör också planering, byggande, underhåll och drift av elnät, ställverk och transformatorstationer, anslutning av elanläggningar till nätet, elmätning samt annan verksamhet som behövs för att överföra och distribuera el på elnätet;

5 a) **distributionsnätsinnehavare**, en nättinnehavare som i sin besittning har ett distributionsnät och som har tillstånd att utöva elnätsverksamhet;

6) **nätтарiff**, avgifter och övriga villkor för överföring av el, för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät samt för hållande av reservkraft;

6a) **balansansvar**, ansvar för att det råder jämvikt mellan produktion, elanskaffning och förbrukning av el under respektive timme samt ansvar för balansräkningen;

6b) **balanskraft**, sådan el som den systemansvariga använder för att skapa jämvikt mellan en parts eltillförsel och elleverans.

-----
2 mom. upphävs.

9 §

I 8 § avsett tillstånd skall sökas skriftligen hos landskapsstyrelsen. Sådant tillstånd behöver inte sökas för verksamhet som kan anses vara av engångskaraktär.

I ansökan skall uppges:

1) sökandens namn, yrke, hemort, adress och telefonnummer,

2) den firma som används vid idkandet av rörelsen;

3) vilket slag av verksamhet sökanden ämnar bedriva, var den skall bedrivas och när han ämnar inleda verksamheten; samt

4) arbetsledarens namn, yrke, adress och telefonnummer.

Till ansökan skall fogas:

1) utredning över sökandens rätt att idka näring i landskapet;

2) om sökanden är bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning eller stiftelse, avskrift av bolagsordningen eller stadgarna och registerutdrag;

3) en kopia av arbetsledarens behörighetsintyg samt arbetsledarens skriftliga samtycke till att leda elarbetet;

4) utredning över tillbudsstående utrymmen och arbetsredskap; samt

5) övriga uppgifter som erfordras för utredning av verksamhetens art och omfattning.

Om ansökan är bristfällig skall sökanden beredas tillfälle att inom särskilt föreskriven tid komplettera den.

Ny kapitelrubrik

10 §

Angående verksamhet som avses i 7 § 1 mom. och för vilken tillstånd inte

9 §

För verksamhet som avses i 7 § 1 mom. och för vilken tillstånd inte krävs enligt 8 § eller denna paragrafs 1 mom. skall anmälan göras till landskapsstyrelsen. En sådan anmälan skall också göras i fråga om ändringar som gäller arbetsledaren och om andra väsentliga förändringar i verksamheten.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd ansökan om tillstånd meddelas i förordning.

4 mom. upphävs.

2 kap. Elnätsverksamhet

10 §

För att elnätsverksamhet skall få utövas krävs tillstånd av landskapsstyrel-

krävs enligt 8 eller 9 §§ skall anmälan göras till landskapsstyrelsen. En sådan anmälan skall också göras i fråga om ändringar som gäller arbetsledaren och om andra väsentliga förändringar i verksamheten.

sen (elnätstillstånd).

Elnätstillstånd kan beviljas samfund eller inrättningar.

Ett elnätstillstånd beviljas för viss tid eller tillsvidare, dock för minst 25 år.

Elnätstillståndet beviljas, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, om

1) anläggningen är lämplig från allmän synpunkt,

2) det område som avses i ansökan utgöres en med hänsyn till nätverksamheten lämplig enhet samt

3) sökanden har tekniska, ekonomiska och organisatoriska förutsättningar att utöva nätverksamhet inom det ansökta området.

Ett elnätstillstånd skall innehålla de villkor som behövs för att skydda allmänna intressen och enskild rätt samt de villkor för anläggningens utförande och nyttjande som behövs av säkerhetsskäl eller som av annat skäl behövs från allmän synpunkt.

Ett elnätstillstånd får inte överlåtas utan tillstånd av landskapsstyrelsen.

För elnätsverksamhet av ringa betydelse krävs inte tillstånd.

10a §

Ny pragraf

10a §

I en distributionsnätsinnehavares elnätstillstånd fastställs dennes geografiska ansvarsområde.

Landskapsstyrelsen kan ändra ansvarsområdet om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för distributionsnätsinnehavaren.

2 kap. Elverk**11 §**

Elverk får bedriva verksamhet endast med tillstånd som landskapsstyrelsen beviljat för viss tid eller tillsvidare, dock minst 15 år (**elverkstillstånd**).

Tillstånd kan beviljas enskilda personer, samfund eller inrättningar. (11/94)

11a §

Ny paragraf

12 §

Elverkstillstånd skall sökas skriftligen hos landskapsstyrelsen.

I ansökan skall uppges:

- 1) sökandens namn och hemort;
- 2) den firma som sökanden ämnar

Kapitelrubriken upphävs**11 §**

Elnätstillståndet kan återkallas helt eller delvis om tillståndsinnehavaren upphör med elnätsverksamheten eller i väsentlig grad bryter mot denna lag, mot de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller mot de villkor som intagits i elnätstillståndet.

Om ett elnätstillstånd återkallas skall landskapsstyrelsen vid behov besluta om de åtgärder som måste vidtas för att nätverksamheten skall kunna upprätthållas.

11a §

Om ett elnätstillstånd återkallas, helt eller delvis, är den som senast haft tillståndet skyldig att ta bort ledningsnätet med tillhörande anläggningar och vidta andra åtgärder för återställning om det behövs från allmän eller enskild synpunkt.

I samband med återkallandet skall landskapsstyrelsen fastställa tillståndsinnehavarens skyldigheter enligt 1 mom.

Om den som senast har haft elnätstillstånd inte fullgör sina skyldigheter enligt 1 mom, kan landskapsstyrelsen förelägga tillståndsinnehavaren vid vite att fullgöra skyldigheterna eller besluta att åtgärderna skall utföras på tillståndsinnehavarens bekostnad.

12 §

En nätinnehavare skall underhålla, driva och utveckla sitt elnät samt förbindelser till andra nät enligt kundernas rimliga behov samt efter sin förmåga trygga kundernas tillgång till el av

använda; samt

3) vilket slag av verksamhet sökanden ämnar bedriva, var den skall bedrivas och när han ämnar inleda elverksdriften.

Till ansökan skall fogas:

1) utredning över sökandens rätt att idka näring i landskapet;

2) om sökanden är bolag, andelslag, förening, annan sammanslutning, annat samfund eller stiftelse, avskrift av bolagsordningen eller stadgarna och registerutdrag;

3) utredning över vilka personer som kommer att leda planerings-, byggnads-, reparations-, service- och driftsarbetena på sökandens elanläggningar och över deras kompetens;

4) erforderlig utredning över att elverket överensstämmer med de allmänna mål för elförsörjningen som avses i 13 § 1 mom. 3 punkten; samt

5) erforderlig utredning över i 13 § 1 mom. 2 punkten avsedda förutsättningar.

Om ansökan är bristfällig skall sökanden beredas tillfälle att inom särskilt föreskriven tid komplettera den.

12a §

Ny paragraf

tillräckligt god kvalitet (nätutvecklings-skyldighet).

Nätinnehavaren är skyldig att, om det inte finns särskilda skäl, på skäligen villkor ansluta en elektrisk anläggning inom sitt verksamhetsområde till sitt nät (anslutningsskyldighet).

En distributionsnätinnehavare skall iaktta av landskapsstyrelsen fastställda anslutningsvillkor, vilka anger nätinnehavarens och kundens rättigheter och skyldigheter.

I anslutningsvillkoren kan särskilda begränsningar för anslutningar fastställas av landskapsstyrelsen.

12a §

En nätinnehavare är skyldig att på skäligen villkor överföra el för annans räkning inom gränserna för nätets överföringskapacitet (överföringsskyldighet).

Nätinnehavarna skall vidta åtgärder för att en kund skall kunna avtala om alla nättjänster med den nätinnehavare till vars nät han är ansluten.

Landskapsstyrelsen kan fastställa elöverföringsvillkor som skall iakttas av distributionsnätinnehavare.

Ny paragraf

12b §

12b §

En nätinnehavare är skyldig att utföra mätning av överförd el samt att rapportera resultaten av dessa mätningar i enlighet med de närmare bestämmelser som landskapsstyrelsen meddelar.

Kunden skall betala de skäligena mätningens kostnader som han orsakar distributionsnätinnehavaren. En elanvändare vars elförbrukning mäts genom direktmätning får dock inte debiteras mer än 2 000 mark för mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Försäljare och distributionsnätinnehavare skall avtala om samarbete och om säkerhet. Närmare bestämmelser om innehållet i avtalet kan meddelas av landskapsstyrelsen.

13 §

Elverkstillstånd skall, med iakttagande av vad i landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland är föreskrivet, beviljas

1) om sökanden har en person i sin tjänst som har behörighet att leda drifts- och underhållsarbeten på elanläggningar samt, såvida elverket utför byggnads- och reparationsarbeten på elanläggningar, en person som har behörighet att leda dessa arbeten,

2) om företaget eller inrättningen organisationellt, tekniskt och ekonomiskt förmår sköta den elförsörjningsuppgift som avses i ansökan samt

3) om verksamheten överensstämmer med av landskapsstyrelsen fastställda allmänna mål för elförsörjningen.

Företag eller inrättning, som verkar inom ett begränsat område och inte leve-

13 §

Nättariffer skall vara skäligena och utformade på sakliga grunder. Undantag från nättarifferna får göras endast av särskilda skäl.

Nättarifferna får inte innehålla villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen inom elhandeln. De krav som ställs på ett funktionsdugligt och effektivt elsystem skall dock beaktas.

I distributionsnätet får priset på nättjänsterna inte vara beroende av var inom nätinnehavarens ansvarsområde kunden är belägen.

Den som har elnätstillstånd skall på begäran, utan dröjsmål, lämna skriftlig uppgift om sin nättariff. Vid begäran om ny anslutning skall uppgifter lämnas inom skäligena tid.

Den som har elnätstillstånd skall offentliggöra sin nättariff till den del den

rerar elektricitet direkt till allmänt bruk, kan av landskapsstyrelsen beviljas elverkstillstånd även om ledaren av service- och driftsarbetena samt, byggnads- och reparationsarbetena på sökandens elanläggningar är samma person, om denna har tillräcklig kompetens för uppgifterna.

Landskapsstyrelsen kan bevilja tillstånd även om sökanden inte uppfyller i 1 mom. nämnda förutsättningar, om den elverksdrift som avses i ansökan inte kan ombesörjas på annat sätt eller om förvägran av tillstånd oskäligt skulle försvåra ordnandet av den i ansökan avsedda elförsörjningen.

Till tillståndsbeslut skall fogas de villkor som är påkallade för samarbete och planering som avses i 3 § samt för undvikande av fara och störning som avses i 4 §.

13a §

Ny paragraf

Ny kapitelindelning

14 §

Elverk är skyldigt att i enlighet med landskapsstyrelsens anvisningar delta i samarbete och planering som avses i 3 § samt att härför på begäran lämna landskapsstyrelsen erforderliga uppgifter om sin verksamhet och sina planer.

avser avgifter och övriga villkor för överföring av el.

I enlighet med vad landskapsstyrelsen bestämmer skall den som har elnätstillstånd offentliggöra nyckeltal som beskriver prisnivån på nättjänsterna samt nätverksamhetens effektivitet, art och lönsamhet.

13a §

En kund som har betalat avgifter enligt gällande nättariffer har rätt att använda i landskapet befintliga elnät jämte överföringsledningar utgående från sin anslutningspunkt (punktprissättning).

Närmare bestämmelser om punktprissättning kan meddelas i förordning.

2a kap. Leverans av el

14 §

En minutförsäljare av el som har dominerande ställning inom en elnätstillståndsinnehavares geografiska ansvarsområde är skyldig att leverera el för normala förbrukningsändamål till skäligt pris, om elanvändaren inte har andra ekonomiskt konkurrenskraftiga möjligheter att erhålla el genom elnätet

(leveransskyldighet).

Landskapsstyrelsen kan förplikta en minutförsäljare vid vite att leverera el till en elanvändare, om elanvändaren inte har någon annan möjlighet att få el.

En kund som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall ha möjlighet att avtala med minutförsäljaren om att försäljaren i förhållande till kunden även skall ansvara för den nät-tjänst som elöverföringen förutsätter. På avtalet skall landskapsstyrelsens elförsäljningsvillkor tillämpas.

14a §

Ny paragraf

14a §

För de kunder som omfattas av en minutförsäljares leveransskyldighet skall minutförsäljarna ha offentliga elförsäljningsvillkor.

Försäljningsvillkoren skall vara skäligen och de får inte begränsa konkurrensen inom elhandeln.

Elförsäljaren skall på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer i faktureringen lämna sina kunder en specifikation över hur elpriset bildas.

Minutförsäljarna skall offentliggöra uppgifter som beskriver den genomsnittliga prisnivån på el på det sätt som landskapsstyrelsen bestämmer.

Minutförsäljarna skall lämna uppgift om gällande minutförsäljningsvillkor samt grunderna för hur de fastställts till landskapsstyrelsen.

15 §

Elverk skall dra försorg om att de som behöver elektricitet har möjlighet att, fränsett exceptionella och svåra förhållanden, erhålla elektricitet för förbrukning som kan anses vara normal.

15 §

Elleveranser kan avbrytas om elanvändaren trots anmärkning försummar att betala avgifterna till minutförsäljaren av el eller till distributionsnätinnehavaren eller annars i väsentlig grad bryter

Elverk som levererar elektricitet direkt för allmän förbrukning skall iakttaga av landskapsstyrelsen utfärdade bestämmelser om elleveransvillkor, i vilka de till elleverans anslutna rättigheterna och skyldigheterna för elverk och dess kunder anges, om inte landskapsstyrelsen för särskilt fall medgivit undantag härifrån.

Elverk skall på begäran lämna uppgifter om sina tariffer till landskapsstyrelsen.

Ny kapitelindelning

16 §

Iakttagar elverk inte denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, kan landskapsstyrelsen, om elverket trots uppmaning inte inom särskilt föreskriven tid avhjälpt bristfälligheterna, återkalla elverkstillståndet.

Vägrar elverk att leverera elektricitet utan att i 15 § 1 mom. avsedda grunder föreligger, kan landskapsstyrelsen ålägga elverket att vid vite fullgöra sin skyldighet.

16a §

Ny paragraf

mot de av landskapsstyrelsen utfärdade elförsäljningsvillkoren.

Under tiden från ingången av oktober till utgången av april får inte elleveranserna till en byggnad som används som stadigvarande bostad avbrytas innan fyra månader har förflutit från förfallodagen för en obetald avgift, om uppvärmningen av byggnaden är beroende av el.

2b kap. Särredovisning

16 §

En nätinnehavare och en elförsäljare skall särredovisa nätverksamhet, elförsäljning och elproduktion samt sin övriga affärsverksamhet.

En kommunal inrättning eller en samkommun som utövar elaffärsverksamhet skall i bokföringen redovisas skilt från kommunen och för elaffärsverksamheten skall för varje räkenskapsperiod göras upp en resultat- och balansräkning som kan jämföras med ett aktiebolags bokslut.

16a §

Med särredovisning avses i denna lag att det för en elaffärsverksamhet som skall särredovisas per räkenskapsperiod skall göras upp en resultaträkning och för en kapitalintensiv verksamhet dessutom en balansräkning. Resultat- och balansräkningen, som skall kunna härledas ur företagets bokföring, skall i tillämpliga delar göras upp enligt bestämmelserna i bokföringslagen (FFS 655/1973)

16b §

Ny paragraf

16b §

De särredovisade verksamheternas resultat- och balansräkningar jämte tilläggsuppgifter skall vara offentliga och de skall presenteras i en bilaga till företagets bokslut.

Bokslutet över en kommunal inrättning som utövar elaffärsverksamhet samt resultat- och balansräkningarna jämte tilläggsuppgifter för särredovisade verksamheter skall presenteras i kommunens bokslut.

16c §

Ny paragraf

16c §

En revisor hos den som bedriver nätverksamhet skall göra en särskild granskning av redovisningen av nätverksamheten.

Revisorn skall granska de särredovisade verksamheternas resultaträkning, balansräkning och tilläggsuppgifterna till dessa samt ge ett utlåtande i revisionsberättelsen i frågan om redovisningen skett enligt gällande bestämmelser.

I en kommunal inrättning skall en yrkesrevisor, utöver ovan nämnd granskning, även granska företagets bokslut. Det i revisionsberättelsen avgivna utlåtandet skall även omfatta bokslutet.

3 kap. Elförsörjning

17 §

I syfte att trygga och utveckla elförsörjningen skall landskapsstyrelsen årligen antaga en enhetlig plan beträffande från landskapets synpunkt betydelsefull produktion, anskaffning och överföring av elektricitet, nedan benämnd elförsörjningsplan.

Elförsörjningsplanen skall vara an-

3 kap. System- och balansansvar

17 §

En av landskapsstyrelsen utsedd stamnätsinnehavare skall ha systemansvaret för el.

Med systemansvaret för el avses det övergripande ansvaret för att elektriska anläggningar samverkar driftssäkert så att balans inom hela landskapet kortsiktigt upprätthålls mellan produktion, in-

passad till hela landskapets energiförsörjning och innehålla åtgärdsförslag för upprätthållande och utveckling av elförsörjningen i landskapets olika delar samt även i övrigt vara uppgjord i enlighet med denna lags syften och i enlighet med landskapsstyrelsens anvisningar.

I planen skall medtagas:

- 1) kraftverk, vars generatorers märkeffekt är sammanlagt över 500 kilowatt;
- 2) elöverföringsanläggning, vars märkspänning överstiger 20 kilovolt; samt
- 3) annan elöverföringsanläggning, som överför energi till ett vidsträckt eldistributionsområde.

Elförsörjningsplanen skall bestå av en översiktlig del, som uppgörs för minst tio år, och en detaljerad del, som uppgörs för minst tre år.

Innan den detaljerade delen av elförsörjningsplanen antages av landskapsstyrelsen skall vederbörande kommuns styrelse höras samt ägare av fastighet och andra, vilkas fördel eller rätt kan beröras av planen, beredas tillfälle att framställa påminnelser.

18 §

För att biträda landskapsstyrelsen vid handläggningen av ärenden som ansluter sig till landskapets elförsörjning tillsätter landskapsstyrelsen för en mandattid som motsvarar landskapsstyrelsens mandatperiod en elförsörjningsdelegation, nedan benämnd delegationen. Delegationen skall bestå av minst åtta ordinarie ledamöter, för vilka jämväl utses personliga ersättare.

Delegationens ordförande skall representera landskapet, tre medlemmar skall

försel och förbrukning av el. Uppgiften skall utföras på ett ändamålsenligt och för parterna på elmarknaden icke-diskriminerande sätt.

Den systemansvarige får, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra elproducenter att mot marknadsmässig ersättning öka eller minska produktionen av el.

Om systemansvaret inte kan utövas genom i 3 mom. nämnda åtgärder får den systemansvariga, i den utsträckning det behövs för att kunna utöva systemansvaret, beordra innehavare av elnätstillstånd att begränsa eller avbryta överföring av el till elanvändare. I den utsträckning systemansvaret medger skall begränsning och avbrytande av överföringen genomföras så rättvist som möjligt.

Närmare bestämmelser om systemansvaret och om den systemansvarigas befogenheter kan meddelas av landskapsstyrelsen.

18 §

Anskaffningsvillkoren för den el som behövs för skötseln av balansansvaret för landskapet samt köpevillkoren för balanskraften skall vara icke-diskriminerande för parterna på elmarknaden. Villkoren får inte vara ogrundade eller uppenbarligen begränsa konkurrensen inom elhandeln. I villkoren skall dock de krav som ställs på elsystemets funktionssäkerhet och effektivitet beaktas.

Prissättningen för balanskraften skall vara skälig.

representera elverken, en betydande elförbrukare, och de övriga olika regioner i landskapet eller inneha särskild sakkunskap rörande energiförsörjning.

Elförsörjningsdelegationen kan åläggas andra än i denna lag avsedda uppgifter rörande energiförsörjning.

19 §

Delegationen skall årligen framlägga ett förslag till elförsörjningsplan, ta initiativ och göra framställningar i anslutning till elförsörjningen samt avge utlåtanden om andra ärenden inom sitt verksamhetsområde och även i övrigt bistå landskapsstyrelsen i angelägenheter inom delegationens verksamhetsområde.

Delegationen skall vid uppgörandet av planen samråda med andra myndigheter och organ vars verksamhet har anknytning till elförsörjningen.

Delegationen skall i sin verksamhet iakttaga landskapsstyrelsens anvisningar.

19 §

Elmarknadens parter är skyldiga att tillse att egen elproduktion jämte elanskaffningsavtal täcker partens elanvändning och elleveranser under respektive timme (balansansvar).

Bestämmelsen i 1 mom. gäller inte en elanvändare som omfattas av leveransskyldigheten.

Närmare bestämmelser om innehållet i balansansvaret kan utfärdas genom förordning.

Parterna på elmarknaden är skyldiga att sköta balansavräkningen på det sätt som närmare bestäms genom förordning.

Parterna på elmarknaden är också skyldiga att meddela nätinnehavaren, och den som utför balansavräkningen för en part, mätningssuppgifter som gäller produktion, förbrukning och leveranser av el, om erhållandet av uppgifterna är motiverat med tanke på balansavräkningen eller för att den andra parten skall kunna uppfylla sitt balansansvar. Landskapsstyrelsen kan utfärda närmare bestämmelser om hur informationsutbytet skall ske.

Utöver vad som i 2 kap. bestäms om nättjänster skall balansavräkningstjänster erbjudas parterna på elmarknaden på icke-diskriminerande villkor. När balansavräkningstjänster bjuds ut får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar

20 §

Elverk är skyldigt att lämna delegationen de uppgifter om sina planer som enligt landskapsstyrelsens anvisningar skall ingå i elförsörjningsplanen.

20a §

Ny paragraf

4 kap. Byggnadstillstånd

21 §

För byggande av kraftverk samt elöverföringsanläggning och elverks distributionsanläggning på över 1.000 volt (1 kilovolt) krävs, om inte i 2 mom. är annat stadgat, landskapsstyrelsens tillstånd.

I 1 mom. avsett tillstånd erfordras

konkurrensen inom elhandeln.

20 §

Den systemansvariga skall, i fråga om de tjänster som anknyter till systemansvaret, informera landskapsstyrelsen om gällande försäljnings- och anskaffningsvillkor samt grunderna för hur de fastställs liksom gällande försäljnings- och anskaffningspriser samt grunderna för hur de fastställs.

Även övrig information som landskapsstyrelsen anser sig behöva för att kunna övervaka elmarknaden skall den systemansvariga tillställa landskapsstyrelsen.

20a §

En elproducent skall informera den systemansvariga om produktionskapacitet, årsproduktion samt planerad utbyggnad.

En distributionsnätinnehavare skall informera den systemansvariga om framtida energi- och effektbehov samt utbyggnadsplaner.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall lämnas till den systemansvariga kan meddelas i en förordning.

4 kap. Byggnadstillstånd

21 §

För byggande av kraftverk med en märkeffekt överstigande 500 kilowatt samt elöverföringsanläggningar och elledningar för en nominell spänning på över 1000 volt krävs landskapsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd krävs också för att bygga ut

inte för

1) (11/94) byggande av ett kraftverk vars generatorers märkeffekt är sammanlagt högst 10.000 kilowatt och som inte är tillståndspliktigt enligt internationella avtalsförpliktelser som omfattar landskapet eller en elöverföringsanläggning vars märkspänning är högst 20 kilovolt, om dessa tas upp i den detaljerade delen av gällande elförsörjningsplan och om det av planen framgår att byggandet skall inledas under de två första åren av planens giltighetstid; inte heller för

2) byggande av annat kraftverk, om märkeffekten hos kraftverkets generatorer uppgår till sammanlagt högst 500 kilowatt, eller för byggande av elöverförings- och distributionsanläggning med en märkspänning av högst 20 kilovolt, om anläggningen byggs av sådant elverk, som omfattas av elförsörjningsplanen inom elverkets eldistributionsområde.

Om byggande av kraftverk och elöverföringsanläggning, för vilket enligt 2 mom. inte erfordras tillstånd, skall anmälan göras till landskapsstyrelsen senast två månader innan byggnadsarbetet inleds.

21a §

Tillstånd för konvertering av ett kraftverk som avses i 21 § till att använda andra bränslen skall sökas hos landskapsstyrelsen om internationella avtalsförpliktelser som omfattar landskapet förutsätter detta.

en i 1 mom. angiven anläggning.

Tillstånd krävs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller inom en fastighetsgrupp.

En förutsättning för att tillstånd skall beviljas är att elanläggningen behövs för att trygga elöverföringen.

Landskapsstyrelsen kan i förordning införa restriktioner för byggande av luftledningar.

Närmare bestämmelser om byggnadstillstånd kan meddelas av landskapsstyrelsen.

21a §

En distributionsnätsinnehavare har ensamrätt att bygga distributionsnät på sitt ansvarsområde.

På en elanvändares begäran skall dock distributionsnätsinnehavaren låta en elentreprenör bygga elanvändarens anslutningsledning, eller själv göra det till det lägre pris som elentreprenören har angivit i en till elanvändaren avgiven offert.

Andra får bygga distributionsnät på

ansvarsområdet om distributionsnätinnehavaren ger sitt samtycke.

De nät som avses i 2 och 3 mom. skall anslutas till nätinnehavarens nät om de uppfyller nätinnehavarens villkor, vilka skall vara rimliga. Nätinnehavaren har rätt att uppbära en skälig ersättning för att täcka konstnaderna för anslutandet av ett nät och för användningen av nätet.

22 §

Landskapsstyrelsen skall bevilja tillstånd till byggande av ett kraftverk eller en elöverföringsanläggning som avses i 21 § 1 mom. och konvertering av ett kraftverk som avses i 21a § om

1) kraftverket eller elöverföringsanläggningen byggs i enlighet med den detaljerade delen av gällande elförsörjningsplan och

2) vägande skäl att avslå ansökan inte föreligger. (11/94)

Tillstånd att bygga kraftverk eller elöverförings- eller distributionsanläggning som avses i 21 § 1 mom. och som inte byggs i enlighet med vad därom är sagt i den detaljerade delen av gällande elförsörjningsplan kan av vägande skäl beviljas av landskapsstyrelsen, om kraftverket eller elöverföringsanläggningen bör intagas i elförsörjningsplanen.

Till tillståndet skall fogas de villkor som är påkallade för undvikande av fara och störning som avses i 4 § och för tryggande av elförsörjningen.

Då tillstånd beviljas skall de förutsättningar beaktas och de villkor fogas till tillståndet som internationella avtalsförpliktelser som omfattar även landskapet förutsätter.

22 §

Upphävs

27 §

Varje distributionsverk skall på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som skall anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa och som har en märkspänning av högst 1.000 volt och därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt om inte annat anges i förordning.

Den som utför eller som är ansvarig ledare för besiktningarna skall uppfylla i förordning angivna krav.

29 §

En elanläggning som tagits i bruk skall anmälas till det distributionsverk till vars ansvarsområde elanläggningen hör eller till landskapsstyrelsen, om inte landskapsstyrelsen bestämmer annorlunda.

Distributionsverken skall föra ett register över mottagna anmälningar.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd anmälan och av distributionsverkens register meddelas av landskapsstyrelsen.

31 §

Om det konstateras att en elanläggning eller elmateriel, som är ansluten eller avsedd att anslutas till anläggningen, inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller att dess användning eller service inte anordnats i enlighet med

27 §

Varje *distributionsnätsinnehavare* skall på begäran utföra certifieringsbesiktningar av elanläggningar som skall anslutas till dess distributionsnät och som betjänar en fastighets interna elförsörjning samt andra elanläggningar som till sin art och omfattning är jämförbara med dessa och som har en märkspänning av högst 1.000 volt och därtill eventuellt hörande transformator med en märkspänning av högst 20 kilovolt om inte annat anges i förordning.

-----

29 §

En elanläggning som tagits i bruk skall anmälas till *den distributionsnätsinnehavare* till vars ansvarsområde elanläggningen hör eller till landskapsstyrelsen, om inte landskapsstyrelsen bestämmer annorlunda.

Distributionsnätsinnehavarna skall föra ett register över mottagna anmälningar.

Närmare bestämmelser om vilka uppgifter som skall framgå av i 1 mom. nämnd anmälan och av *distributionsnätsinnehavarnas* register meddelas av landskapsstyrelsen.

31 §

Om det konstateras att en elanläggning eller elmateriel, som är ansluten eller avsedd att anslutas till anläggningen, inte uppfyller de krav som ställs i denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser eller att dess användning eller service inte anordnats i enlighet med

denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall landskapsstyrelsen uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda användningen av materielen eller anläggningen. Dessutom skall landskapsstyrelsen vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. Landskapsstyrelsen får dock inte förbjuda användningen av ett distributionselverks elanläggning om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

42b §

Ett villkor i ett avtal mellan ett distributionselverk och en elanvändare som gäller anslutning till ett nät som har en märkspänning om högst 400 volt är utan verkan om det begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag.

Ett villkor i ett avtal som har ingåtts innan skadan visade sig, och som inte är ett sådant avtal som avses i 1 mom., är utan verkan om villkoret begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag för personskada eller för skada på egendom som är avsedd för enskilt bruk och som den skadelidande har använt huvudsakligen för detta ändamål.

42c §

Ny paragraf

53 §

Landskapsstyrelsen har, utan hinder

denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser, skall landskapsstyrelsen uppmana innehavaren av elmaterielen eller elanläggningen att avhjälpa bristerna och försummelserna inom en viss tid eller förbjuda användningen av materielen eller anläggningen. Dessutom skall landskapsstyrelsen vid behov kräva att materielen eller anläggningen skall avskiljas från elnätet. Landskapsstyrelsen får dock inte förbjuda användningen av *en distributionsnätsinnehavares* elanläggning om förbudet medför oskäliga nackdelar för elanvändarna.

42b §

Ett villkor i ett avtal mellan *en distributionsnätsinnehavare* och en elanvändare som gäller anslutning till ett nät som har en märkspänning om högst 400 volt är utan verkan om det begränsar den skadelidandes rätt till skadestånd enligt denna lag.

42c §

Den som genom ett förfarande som står i strid med 12 § 2 mom., 12a § 1 mom., 14 § 1 mom. eller 14b § orsakar någon annan skada är skyldig att ersätta skadan.

53 §

-----

av de sekretessbestämmelser som gäller lämnande av upplysningar, rätt av den som innehar en elanläggning samt av den som tillverkar, bygger importerar eller säljer elmateriel eller elanläggningar samt av den som utövar besiktningsverksamhet i landskapet få de upplysningar som är nödvändiga för övervakningen av denna lag och de bestämmelser som har utfärdats med stöd av den följs.

Landskapsstyrelsen har rätt att vid övervakningen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur distributionselverkens register.

56 §

Den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, om inte annorstädes i lag härför är stadgat strängare straff, för **överträdelse av bestämmelserna om elmateriel och elanläggningar samt elförsörjning** dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den ekonomiska fördel som ett i 1 mom. avsett brott har medfört skall dömas förverkad med iakttagande av vad som föreskrivs i 2 kap. 16 § strafflagen. Den egendom som har varit föremål för brott som avses i 1 mom. skall dömas förverkad till staten i den mån det är nödvändigt att döma egendomen förverkad för att den har egenskaper som gör den farlig för liv, hälsa eller egendom. I fråga om de begränsningar som gäller förverkande av egendom, förverkande av egendomens värde i stället för egendomen, jämkning av förverkandepåföljden samt i fråga om det förfarande som skall följas vid förverkandet av egendomen tillämpas 46 kap. 9 - 12 §§ straf-

Landskapsstyrelsen har rätt att vid övervakningen enligt denna lag få nödvändiga upplysningar ur *distributionsnät-sinnehavarnas* register.

56 §

Den som bryter mot denna lag eller med stöd av den utfärdade bestämmelser skall, *om inte strängare straff föreskrivs för gärningen i någon annan lag*, för överträdelse av bestämmelserna om elmateriel och elanläggningar samt *elnätsverksamhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

-----

flagen.

Landskapsstyrelsen äger rätt att förordna om avbrytande av byggnadsarbete som inletts utan i denna lag avsett tillstånd eller förbjuda användning av elanläggning eller kraftverk som byggts utan tillstånd.

Den som har åsidosatt ett vitesföreläggande skall inte dömas till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Denna lag träder i kraft

En elnätsinnehavare som är verksam när denna lag träder i kraft skall tillställa landskapsstyrelsen sin tillståndsansökan inom sex månader från dagen för lagens ikraftträdande.

Ett elverkstillstånd som före denna lags ikraftträdande har beviljats nätinnehavaren motsvarar ett elnätstillstånd enligt denna lag och det distributionsområde som ett distributionselverk innehar när denna lag träder i kraft är distributionsnätsinnehavarens geografiska ansvarsområde tills landskapsstyrelsen har fattat beslut om ett elnätstillstånd.

På de anslutningsavtal och elleveransavtal som gäller när denna lag träder i kraft tillämpas de leverans- och elförsäljningsvillkor som landskapsstyrelsen fastställer med stöd av denna lag till den del som de är förmånligare för elanvändaren än de vid lagens ikraftträdande tillämpade villkoren.

På anmälningar och ansökningar om byggnadstillstånd som inkommit till landskapsstyrelsen inom tre månader från denna lags ikraftträdande skall de bestämmelser som gäller när lagen träder i kraft tillämpas.